Eesti Lastekirjanduse Keskus

TEGEVUSARUANNE 2020

JA

TEGEVUSKAVA 2021

Hea lugeja,

2020. aasta oli ettearvamatu ja muutuste rohke kuna maailmas hakkas levima väga nakkav ja tundmatu viirus COVID-19. Pöördeliseks sai 13. märts 2020, mil Vabariigi Valitsus kuulutas riigis välja eriolukorra, et takistada viiruse levikut. See otsus tõi kaasa kultuuriasutuste sh ka lastekirjanduse keskuse sulgemise. Ootamatu pööre tõi kaasa uued väljakutsed ning vajaduse teha kiireid otsuseid, kuidas jätkata keskuse tööd virtuaalselt ning kuidas suhelda ja teenindada keskuse kliente. Keskuse raamatukogu alustas kontaktivaba laenutust 23. märtsil, laste huviringid jätkasid e-keskkonnas ning töötajad läksid maksimaalselt kodukontoritesse. Igapäevasteks töövahenditeks said Zoom, Teams, Skype või Facebook Live. Kui alguses tundus, et viirusest saadakse võitu mõne kuuga, siis tegelikult vajutas koroonapandeemia tugeva pitseri kogu aastale.

Keskus jätkas tegutsemist kõigis neljas teenusvaldkonnas ning päris ära jäid vaid üksikud ettevõtmised. 2020. aasta märksõnad on Nukitsa konkurss, Ilon Wiklandi juubel, Tallinna illustratsioonitriennaal, virtuaalsed välismessid, mitmed loomekonkursid, lugemisprogramm „Lugemisisu“ ning andmebaasi ELLSA sünd.

Oli Nukitsa konkursi aasta, seekord juba 15. korda. Konkursi korraldamises lõid kaasa kõik maakonnad ning kokku hääletas oma lemmikkirjaniku ja -illustraatori poolt 7825 last. Auhinnapidu kahjuks seekord ei toimunud, kuid pronksist Nukitsamehe kuju sai võitjatele Andrus Kivirähkile ja Heiki Ernitsale pidulikult üle antud keskuse paraadtrepil ERRi kaamerate ees.

Tallinna illustratsioonitriennaal toimus 6. korda ning sellest on kujunenud rahvusvaheliselt hinnatud suurüritus raamatukunsti valdkonnas. Seekord osales 79 kunstnikku 20 riigist ning võitjad valis välja mainekatest illustraatorites koosnev rahvusvaheline žürii. Eriti hea meel on, et tunnustuse said mitu Eesti illustraatorit.

Koostöös Iloni Imedemaa ja Lääne Maakonna Keskraamatukoguga tähistasime armastatud illustraatori Ilon Wiklandi 90. sünnipäeva. Keskuses toimus ettekandepäev ning mööda Eestimaad asus rändama lastele mõeldud kohvritesse pakitud tegelusnäitus „Pikk-pikk teekond“. Aasta lõpp tõi suurele ettevõtmisele tunnustuse ja näitus valiti muuseumide aastaauhindade nominendiks muuseumihariduse edendaja kategoorias. 2020. aastal alustati uue tegelusnäituse „Raamatuuputus“ koostamist, mis seekord keskendub Põhjamaade mütoloogiale ja lastekirjandusele.

Vaatamata maailma lukustumisele oli see aasta rahvusvaheliste suhete valdkonnas edukas. Eesti lastekirjanduse tõlkeid ilmus rekordiliselt 37 (ilmumise ootel on 50), Müncheni Noorteraamatukogu valis maailma parimate lasteraamatute kataloogi 3 Eesti kirjaniku teosed ning meie autorid noppisid väliskonkurssidelt mitmeid preemiaid. Raamatumessid toimusid sel aastal virtuaalselt ja see nõudis kõikidelt osalejatelt suuri pingutusi ja rohkelt tööd, et e-keskkonnas ennast nähtavaks teha ja viia läbi kohtumisi väliskirjastajatega. See kogemus tõi selgelt esile ka kitsaskoha, et keskuse koduleht ja autorite profiilid vajavad arendust, mis toetaks e-keskkonnas töötamist ja eesti lastekirjanduse paremat esitlemist partneritele. 2020. aastal alustati eesti lastekirjanduse andmebaasi ELLSA ja keskuse uue kodulehe programmeerimist ja koostamist.

Lasteraamatute poolest oli 2020. aasta rikkalik – raamatuid ilmus palju ning saak oli kirju nii sisult kui ka žanrilt. Head lugemisvara ilmus kõikidele vanuserühmadele ning raamatukogude laenutused

kasvasid tänu koolide distantsõppele. Tore, et lastel oli aega rohkem lugeda. Hoo sai sisse laste lugemisprogramm „Lugemisisu“, millega liitus sügishooajal 147 raamatukogu üle Eesti. Programmi toimimisele aitas palju kaasa lisaeelarvega saadud 70 000 eurot raamatute ostuks osalevatele raamatukogudele ning oktoobris toimunud stardikoolitused. Seminaride ja õpipäevade kolimine veebi on märkimisväärselt tõstnud nendel osalejate arvu – sajast on saanud mitu sada ning järelvaatamiste arvud ulatuvad tuhandeteni.

Keskusele oli aasta rohke loomekonkursside poolest - toimus noorteromaani võistlus, Sten Roosi nimeline muinasjutuvõistlus, esseekonkursid koos Tallinna Lastekaitse Ühinguga ja Fotokunstikeskusega Fotografiska ning Harry Potteri kaanekujunduse konkurss koos kirjastusega Varrak.

Suur tänu kõigile, kes aitasid selle keerulise ja pingelise 2020. aasta muuta kirjanduslikult sisukaks ja põnevaks.

Triin Soone,
keskuse direktor

SÜNDMUSED 2020

7.01 - kuulutati välja XV Nukitsa konkurss
13.01 - Viiburi Alvar Aalto raamatukogus avati illustratsiooninäitus “It’s Always Tea-Time”
13.01 - ilmus vastsündinute kinkeraamatu "Pisike puu" uustrükk
4.02 - kuulutati välja 2019. aasta kauneimad raamatud, keskuse eripreemia pälvis Marja-Liisa Plats piltidega Hasso Krulli raamatule "Kurja kala kohvik"
5.02 - tähistati Ilon Wiklandi 90. juubelit ettekandepäeva ja kohvritesse pakitud tegelusnäitusega „Pikk-pikk teekond“, mis jutustab lastele lugusid Ilonist ja tema illustreeritud raamatutest. Näituse kolm komplekti alustasid rändamist mööda Eesti raamatukogusid
5.02 - Varssavi Nukuteatris (Teatr Lalka) avati eesti illustraatorite näitus „Salajased elud“
5.02 - keskuses avati Ungari illustraatori Jacqueline Molnári isikunäitus “Muinasjutt ja tegelikkus”
7.02 - ilmus ingliskeelne kataloog „Children’s Books From Estonia“
29.02 - Kairi Look esitles raamatu „Lennujaama lutikad ei anna alla“ lätikeelset tõlget Läti raamatumessil Riias
5.03 - toimus iga-aastane lastekirjanduse aastakoosolek, koostöös Lastekaitse Liidu ja Rahva Raamatuga kuulutati välja "Head lasteraamatud 2020" ja "Head noorteraamatud 2020"
8.03 - Indrek Koff esines Brüsseli raamatumessil
14.03 - kultuurkapitali lastekirjanduse aastapreemia pälvis Jaanus Vaiksoo raamatuga "King nr 39", nomineeriti Andrus Kivirähki „Tont ja Facebook“, Hasso Krulli „Kurja kala kohvik“, Aidi Valliku “Seebu maailm”, Kairi Loogi „Piia Prääniik ja bandiidid“, Ilmar Tomuski „Kõrvalised isikud".
16.03 - keskus suleti seoses koroonaviiruse pandeemiaga ja üleriigilise eriolukorra väljakuulutamisega
23.03 – keskuse raamatukogu alustas kontaktivaba laenutust seoses eriolukorraga
10.03 - avati Valgevene graafika näitus
31.03 - keskuse huviringid ja perehommik alustasid tööd veebis
2.04 - rahvusvahelist lasteraamatupäeva tähistati lastekirjanduse teemalise veebiviktoriiniga, ülemaailmse tervitussõnumi "Sõnanälg" edastas Sloveenia
21.04 - XV Nukitsa auhinna võitsid Andrus Kivirähk ja Heiki Ernits
4.05 - toimus virtuaalne rahvusvaheline Bologna lasteraamatumess
15.05 - keskus taasavati pärast kahe kuu pikkust sulgemist seoses koroonaviirusest tingitud eriolukorraga
19.05 - illustraator ja koomiksikunstnik Joonas Sildre raamat „Kahe heli vahel“ pälvis BolognaRagazzi eriauhinna (BolognaRagazzi Award) noortekoomiksite kategoorias
4.06 - Haapsalu lasteraamatukogus toimus 28. Sten Roosi muinasjutuvõistluse auhindamine
7.06 - Läti Lastekirjanduse Keskuse korraldatud lugemisprogrammi „Laste-, noorte- ja lapsevanemate žürii 2020“ valiti kolme eesti autori teosed
8.06 - keskuses avati Eesti Kunstiakadeemia avatud akadeemia raamatuillustratsiooni kursuse lõputööde näitus
7.07 - keskuses avati Eesti illustraatorite näitus
5.08 - kirjastus Varrak, Eesti Lastekirjanduse Keskus ja Rahva Raamat kuulutasid välja Harry Potteri kaanekujunduste konkursi, et luua raamatusarjale uued kodumaised kujundused. Konkursiga tähistati 20 aasta möödumist eestikeelse „Harry Potter ja tarkade kivi“ ilmumisest
23.-27.08 - Pivarootsis toimus laste loovuslaager VASS
25.08 - uut hooaega alustas rahvusvaheline lugemisprojekt "Meie Väike Raamatukogu"
26.08 - rahvusvahelist Läänemere päeva tähistati veebiviktoriiniga
29.08 - keskuses toimus muuseumiöö "Öös on aega"
2.09 - keskuses avati Edgar Valteri nimelise illustratsioonipreemia nominentide näitus
4.09 - koostöös Eesti Noorsooteatriga alustati veebis raamatute tutvustussarja „Eesti Noorsooteatri raamaturiiul”
5.09 - osaleti Kadrioru Kirjandustänava festivalil programmiga „Lastelugude laat“ koostöös ajakirjadega Täheke ja Hea Laps
6.09 - kuulutati välja 29. Sten Roosi muinasjutuvõistlus

17.09 - algupärase noorteromaani konkursi võitis Jana Maasik käsikirjaga „Enne lõppu“
18.09 - illustraatorid Ulla Saar, Kadi Kurema ja Kertu Sillaste pälvisid tunnustuse rahvusvahelisel illustratsiooni ja disaini konkursil „Image of the Book“ (Образ книги)
23.09 - lastekirjanike tuur „Tuleme külla!” külastas Jõgevamaad
30.09 - keskuses avati Viive Noore isikunäitus „Jalutuskäik“
1.-2.10 - toimusid lugemisprogrammi „Lugemisisu“ stardikoolitused raamatukoguhoidjatele
5.10 - keskuses avati Studio 14 näitus „Savi“
11.10 - ilmus Rahvusvahelise Noorteraamatukogu kataloog „The White Ravens 2020“, Eestist on valikus Aidi Valliku, Jaanus Vaiksoo ja Piret Jaaksi raamatud
12.10 - alustas lugemisprogrammi „Lugemisisu“ 3. hooaeg, mis kestab 15. maini 2021
13.10 - koostöös Fotokunstikeskusega Fotografiska kuulutati välja esseekonkurss 4.–12. klassi õpilastele teemal “Kas pilt ütleb rohkem kui 1000 sõna?”, mis on inspireeritud Erik Johanssoni fotonäitusest
14.–18.10 - toimus virtuaalne rahvusvaheline Frankfurti raamatumess
20.10 - tähistati ettelugemise päeva, toimus üle-eestiline 4. klasside õpilaste ettelugemisvõistlus „Minu vanaisa nägi, kuidas kerkis Munamägi…“
22.10 - toimus keskuse ning ETA Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuse seminar „Laps kirjanduses 8“ alapealkirjaga „Mäng ja lastekirjandus“
3.11 - selgusid 6. Tallinna illustratsioonitriennaali laureaadid, keskuses avati eelmise triennaali peapreemia võitnud Itaalia illustraatori Alessia Bravo isikunäitus "See imeline maailm"
9.11 - Tallinna Ühisgümnaasiumile anti 36 jaapanikeelset lasteraamatut, keskusele kinkis raamatud jaapanlanna Fukuko Hirai
11.11 - selgusid esseekonkursi „Ka mul on õigus olla mina ise“ võitjad
13.11 - tähistati Pipi Pikksuka sünnipäeva koostöös Rootsi Suursaatkonnaga
17.11 - ERKF Härmatali allfondi stipendiumi pälvisid Katrin Ehrlich ja Piret Pär lasteraamatu "Eesti rahvajutud" loomiseks
3.12 – toimus virtuaalne autoriõiguste teemaline seminar lastekirjanikele ja illustraatoritele
4.12 - ilmus ajakirja Nukits 26. number
5.12 - tegelusnäitus „Pikk-pikk teekond“ valiti muuseumide aastaauhindade nominendiks muuseumihariduse edendaja kategoorias
9.12 - Aasta Rosina auhinna pälvis Juhani Püttsepa raamat "On kuu kui kuldne laev", mille on illustreerinud läti kunstnik Gundega Muzikante ja välja andnud kirjastus Tänapäev
17.12 - selgusid Harry Potteri raamatusarja kaanekujunduste konkursi võitjad

ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

2020. aasta oli ebatraditsiooniline ja ettearvamatu, sest maailmas ja Eestis hakkas levima koroonaviirus COVID-19. Haiguse leviku piiramiseks ja ohjamiseks kuulutas Vabariigi Valitsus 13. märtsil 2020 Eestis välja eriolukorra ning keskus suleti. Olukord nõudis kiireid otsuseid ning kohanemist, et keskuse tööd jätkata virtuaalselt ning pakkuda lastele, õpetajatele ja lapsevanematele tuge koduses isolatsioonis ja distantsõppel viibimisel. Keskuse juhtimine ja töökoosolekud kolisid zoom-keskkonda. Maksimaalselt võeti kasutusele kaugtöö võimalused ning töötajatele hangiti selleks vajalikud dokk-arvutitöökohad. Keskuse raamatukogu alustas kontaktivaba laenutust, kasutusele võeti õues paiknev teavikute tagastuskast.

Määravaks sai töötervishoiuga tegelemine ning töötajate kaitsmine viiruse COVID-19 eest. Kevadel valmis keskuse uus töökeskkonna riskianalüüs ja selle alusel tegevuskava. Riskihaldamisplaani koostamisel arvestati töötajate ettepanekuid töötingimuste parendamiseks ja riskide maandamiseks. Valdav osa tegevuskavast sai 2020. aastal täidetud - parendati raamatukogu valgustust, uuendati ohumärgistust, hoidlatrepile paigaldati käepide, hangiti teeninduslettidele kaitseklaasid, töötajad varustati isikukaitsevahenditega. Valmisid töö- ja tuleohutusega seotud juhendid ning plaan ja skeemid tegutsemiseks tulekahju korral.

Kõik keskuse töötajad läbisid aasta alguses korralise tervisekontrolli ning novembris gripivastase vaktsineerimise.

Personal

2020. aastal töötas keskuses 18 inimest, sama palju oli ka ametikohti. Välissuhete juhi ametikohal alustas lapsehoolduspuhkusel oleva töötaja asendajana tööd Ulla Saar.

Töötajad osalesid vastavalt võimalustele erialastel koolitustel. Seoses koroonaviirusest tingitud piirangutega oli valdav osa koolitustest veebis. Fookuses oli töötajate digioskuste tõstmine ehk kuidas kasutada keskkondi Google Meet, Whiteboard.fi, Learning Apps ja Quizziz. Koolituse viis läbi Eesti Haridustehnoloogide Liit. Veel harisid töötajad endid laste käitumisprobleemide, esmaabi, dokumendihalduse, ajakirjandusega suhtlemise, loovkirjutamise, teenusdisaini, juhtimise ning turunduse ja kommunikatsiooni alal.

Eelarve

Keskuse 2020. aasta eelarve tulud olid planeeritud 827 200 eurot, millest personalikulu oli 397 197 eurot ning majandamiskulu 108 026 eurot. Riigi Kinnisvarale haldusteenuse eest tasumiseks eraldati 212 977 eurot. Lisaks eraldati 25 000 eurot beebiraamatu projektile „Las laps loeb”, 5000 eurot Põlvepikuraamatu konkursi korraldamiseks ning 20 000 eurot illustratsiooninäituse korraldamiseks Bolognas. Teavikute soetamiseks oli eelarves 23 000 eurot. Omatulu oli planeeritud 36 000 eurot (laekus 54 183 eurot). Personalikulu tõus võimaldas tõsta töötajate palka keskmiselt 5,52%.

2020. aastal jätkus tasuliste teenuste osutamine samas valikus, kuid olulise muudatuse käibes ja omatulu laekumises tõi kaasa koroonakriis. Koolide distantsõppe tõttu langes kooligruppide külastatavus ning turistide puudusel müügileti käive. Samuti jäid mitmel korral ära huviringid ning programmilised üritused.

2020. aastal oli keskuse kogude täiendamiseks planeeritud 23 000 eurot. Lisaks jäi 2019. aastast jääk 8126 eurot kuna illustratsioonikogu ei täiendatud. See võimaldas kogusid komplekteerida nii sisult kui ka eksemplaarsuselt rahuldaval tasemel. Samuti tegeleda aktiivselt järelkomplekteerimisega, et uuendada arhiiv- ja lugejateenindusekogu teavikuid.

Sihtotstarbelisi tulusid laekus 8090 eurot järgnevalt:
Eesti Kultuurkapitalilt kokku 6340 eurot järgmistele projektidele:

- Lastekirjanike tuuri „Tuleme külla!“ esinemistasudeks 540 eurot;
- Nukitsa auhinnatasudeks 3200 eurot;
- Laste loovuslaagri VASS esinemistasudeks 800 eurot;
- Ajakirja Nukits honorarideks 1800 eurot.

Kultuuriministeeriumilt 1750 eurot lugemisprogrammile „Lugemisisu“.

2020. aasta aprillis vastu võetud riigi lisaeelarvega, mis tulenes COVID-19 kriisist, eraldati keskusele 70 000 eurot teavikute soetamiseks lugemisprogrammis „Lugemisisu“ osalevatele raamatukogudele.

Keskuse 2021. aasta eelarve on kinnitatud summas 815 357 eurot, millest tegevuskulu riigituludest on 754 357 eurot (sh personalikulu 397 197 eurot, majandamiskuludeks 108 026 eurot, vahendid Riigi Kinnisvara ASile 219 134 eurot, projektile „Las laps loeb” 25 000 eurot, Põlvepikuraamatu konkursi korraldamiseks 5000 eurot). Teavikute hankimiseks põhivarana on kavandatud 23 000 ning omatulu prognoos on 38 000 eurot.

Haldamine

Keskuse vara haldamise ja hooldustööde eest vastutab Riigi Kinnisvara AS (RKAS). Regulaarselt hooldati tehnosüsteeme ning likvideeriti tõrked, kiirelt ja kvaliteetselt teostati majas väiksemaid parandustöid. Koristusteenust pakub keskusele firma SOL, turvalisuse eest vastutab Dussmann. Kõikide partneritega sujus koostöö hästi, teenuste kvaliteet oli hea, probleemid lahendati kiirelt ja kvaliteetselt.

Koostöös RKASega teostati suvise kollektiivpuhkuse ajal järgmised remonttööd:

- Hoovipoolse välistrepi remont;
- Muinsuskaitsealuse sisetrepi restaureerimine;
- Hoovimüüri hooldus.

2020. aastal alustati koostööd disainer Kärt Maraniga, et leida maja välisviitadele uued visuaalsed ja tehnilised lahendused. Aasta lõpuks valmisid ideekavandid.

IKT arendused

Kõik IKTga seotud haldusteenused ja arendused on keskuse koostööpartnerite hallata:

- Rahandusministeeriumi infotehnoloogiakeskus (RMIT) - infoturbe ja arvutitöökohtade haldusteenus, leping on sõlmitud tsentraalselt läbi kultuuriministeeriumi;
- Greip IT OÜ - serverite haldusteenus;
- Deltmar OÜ - raamatukogu info- ja kataloogisüsteemi RIKS haldusteenus;
- Telia Eesti AS - interneti ja sideteenused;
- ID Süsteemide AS - kassasüsteemi Buum haldusteenus;
- Ridamisi OÜ - kodulehe haldusteenus;
- Webware OÜ - dokumendihaldussüsteemi Webdesktop haldusteenus.

2020. aastal uuendati keskuses kõik wifi-saatjad ning luugisaali paigutati esitlus- ja helitehnika.

Edgar Valteri galeriis uuendati esitlustehnikat ning infoletti paigaldati uus kassaaparaat.

Koostöös firmaga 1K-Digital alustati Wordpressile baseeruva uue kodulehe loomist ning lastekirjanduse autorite andmebaasi ELLSA programmeerimist.

Seoses töötajate suundumisele kodukontorisse asendati mitmete töötajate lauaarvutid sülearvutite ja dokkjaamadega.

Turundus ja kommunikatsioon

2020. aastal jätkus keskuse turunduskommunikatsiooni uuendamine. Kaasajastati visuaalset identiteeti, mille põhjal valmisid uued teavitusmaterjalid ja kodulehe kujundus. Alustati uue koduleheküljе koostamist ja programmeerimist, et parendada info kättesaadavust ning viia see ligipääsetavuse normidele vastavaks. Uus koduleht koos lastekirjanduse autorite andmebaasiga ELLSA valmib ja avaneb 2021. aasta esimeses pooles.

Avalikkust teavitati keskuse tegevustest läbi mitmete kommunikatsioonikanalite: keskuse koduleht, uudiskiri, sotsiaalmeedia, ajakirjandus, reklaamtrükised, sündmusportaalid jne.

Keskuse kodulehel registreeriti aastaga 135 468 külastust. Külastuste arv on pidevalt kasvanud (2016 – 107 144, 2017 – 109 218, 2018 – 110 853, 2019 – 124 843). Kasvanud on ka keskuse Facebooki lehe jälgijate arv. Kui 2020. aasta alguses oli lehel 6152 jälgijat, siis 2021. aasta veebruari seisuga on neid 7101.

Koroonapandeemia seadis keskuse tegevustele uued väljakutsed ning suunas katsetama ja kasutama uusi kommunikatsioonivõimalusi. „Lugemisisu“ stardikoolitustest ja seminarist „Laps kirjanduses 8“ edastati ülekanded Facebook Live keskkonnas. See laiendas tunduvalt osalejate arvu - reaalajas ning järelvaatamise kaudu sai seminarist osa 3800 ja stardikoolitusest 1207 vaatajat. Samuti produtseeriti 16 videot, milles oma loomingut ja tegevust tutvustasid lastekirjanikud ja illustraatorid. Kokku vaadati videoid erinevatel voogedastusplatvormidel 35 537 korda, mis teeb keskmiselt 2221 vaatamist video kohta. Koostöös Eesti Noorsooteatriga valmis 10 videot, kus tutvustati ühiselt uuemat laste- ja noortekirjandust.

Keskuses toimuvaid sündmusi ja näitusi kajastasid jooksvalt kõik suuremad uudisportaalid sh ERRi kultuuriportaal, Postimehe Apollo raamatuportaal ja Delfi. Valdkonnateemalisi artikleid avaldati ning keskuses toimunud näitusi kajastati nii kohalikes kui ka üleriigilistes ajalehtedes, mille hulgas olid kultuurileht Sirp, Õpetajate Leht, Postimees, Pealinn, Lääne Elu jt. Keskuse tegevusi kajastasid telesaated „OP“, „Terevisioon“, „AK kultuuriuudised“ ja noortesaade „NOVA“. Lastekirjanduse keskuse eksperdid andsid intervjuusid Vikerraadiole, Kuku raadiole ja raadiole Elmar. Kokku kajastati keskuse tegemisi erinevates meediakanalites enam kui sajal korral.

Jätkus väga hea koostöö ERRi ja Postimehe Apollo raamatuportaaliga. Koostöös lasteekraani noortesaatega „Nova“ jagasid keskuse loovkirjutamise ringi noored regulaarselt oma eakaaslastele lugemissoovitusi. Seminarist „Laps kirjanduses“ tehti otseülekanne ERRi kultuuriportaalis. Lastekirjanduse teemasid kajastasid „AK kultuuriuudised“, „Terevisioon“ ja kultuurisaade „OP“. Keskuse lastekirjanduse uurija Jaanika Palm jagas igal kuul Postimehe Apollo raamatuportaalis lugemissoovitusi.

Lastekirjanduse Uudistaja ilmus 10 korral. Uudiskirja sihtrühmaks on lapsevanemad, õpetajad, raamatukoguhoidjad ja kõik teised lastekirjanduse huvilised. Kokku on uudiskirjal 425 tellijat.

Lisaks lansseerisime 2020. aasta lõpus keskuse Instagrami konto, mis on kahe kuuga kogunud rohkem kui 674 jälgijat.

2021. AASTAL ON KAVAS

- uuendada juhtimisalast dokumentatsiooni ning korrastada keskuse arhiiv;
- uuendada isikuandmete töötlemise korda;
- jätkata üleminekut teenustepõhisele juhtimisele ja eelarvestamisele;
- koolitada töötajaid jooksvalt vastavalt vajadustele ja nõuetele;
- avada keskuse uus koduleht avalikkusele;
- tagada keskuse hoone järjepidev hooldus ja korrashoid koostöös Riigi Kinnisvara ASiga;
- teostada remonttöid vastavalt RKASega kokku lepitud remondiplaanile;
- tagada IKT teenuste sujuv haldus ja järjepidev hooldus koostöös partneritega;
- otsida koostöös RKASega lahendusi serveriruumi ja hoidlate kliimatingimuste parendamiseks;
- uuendada fuajee infolett ning pööningusaali lauad-toolid.

TEENUSVALDKOND: LASTEKIRJANDUSE KOMPETENTSIKESKUS

Keskuse roll on aidata kaasa eesti laste- ja noortekirjanduse igakülgsele arengule. Tunnustame ja tutvustame andekaid kirjanikke ja illustraatoreid, et loodaks rohkem heal tasemel originaalseid teoseid, nõustame kirjastusi, et nende väljaantavad raamatud oleksid kvaliteetsed, tutvustame lastekirjandust, et valdkond oleks väärtustatud ja hinnatud.

ELLSA andmebaas

2020. aasta suvel alustati Eesti lastekirjanduse autorite andmebaasi koostamist ja programmeerimist koostöös firmaga 1K-Digital. Lastekirjanduse autorite profiile on seni avaldatud keskuse kodulehel, kuid kuna andmete hulk on läinud väga suureks ning kodulehel ei ole neid võimalik süstematiseerida ja teha üle andmete otsingut, tuli leida uus tehnoloogiliselt kvaliteetsem ja jätkusuutlikum lahendus. Kodulehe analüütika näitas, et autoritega seonduva info kogumine ja vahendamine on keskuse unikaalne teenus, mille kasutatavus on kõrge nii Eestis kui ka välismaal. Autorite ja nende loomingu tutvustused veebis on üks olulisemaid vahendeid lastekirjanduse ekspordi töös. Eriti nüüd, kui rahvusvahelised messid on kolinud veebi, on sellised tööriistad suureks abiks koostöösuhete loomisel ja infovahetusel. Kuna andmebaasi loomine on laiapõhjalisem ja planeeritud pikema perspektiiviga toetamaks Eesti kirjanduse rahvusvahelistumist, finantseeriti selle loomist koostöös Eesti Kirjastuste Liiduga. Andmebaas jääb avatuks ning võimaldab tulevikus vastu võtta uusi liitujaid (nt. Eesti Kirjanduse Teabekeskus).

2020. aastal loodi andmebaasi struktuur, koostati kirjanike ja illustraatorite nimekirjad ning teostati valdav osa programmeerimistöödest. Samuti alustati andmete ülekandmist ja sisestamist. Andmebaas avatakse 2021. aasta kevadel koos keskuse uue kodulehega.

Lastekirjanduse uurimine

Keskuse juures jätkas tegutsemist **lastekirjanduse uurijate töörühm** koosseisus Jaanika Palm (töörühma juht), Krista Kumberg, Ilona Martson, Mari Niitra, Ave Mattheus ja Elle-Mari Talivee. Liikmed esinesid ettekannetega seminaril „Laps kirjanduses 8”, algupärase lastekirjanduse päeval Tartus, lastekirjanduse aastakoosolekul jm ning avaldasid artikleid ja arvustusi erinevates väljaannetes. Lastekirjanduse aastaülevaated avaldati ajalehes Sirp (Krista Kumberg) ja ajakirjas Looming (Ilona Martson). Lahendamist vajab illustratsiooni uurimine kuna selle valdkonnaga ei tegele Eestis keegi. Keskusel puuduvad selleks hetkel ressursid, vajadus oleks luua uus ametikoht.

Trükimeedias avaldati 8 artiklit, mille hulgas oli enim eesti ja tõlkelastekirjanduse alaseid kirjutisi, neist 8 ilmus Jaanika Palmi sulest. (vt LISA 3. Publikatsioonid).

Õpi- ja teabepäevad, ettekanded ja esinemised

Lastekirjanduse aastakoosolekul (05.03) tehti kokkuvõtteid eelmisel aastal ilmunud lasteraamatutest: tutvustati uusi suundumusi ja teemasid algupärases ja tõlkelastekirjanduses, juhiti tähelepanu väärt lugemisvarale ja kaunilt kujundatud teostele. Esineti ettekannetega: Krista Kumberg „Ilus sarvedega loom ehk lastekirjanduse peavoolu sees ja kõrval. Eesti algupärandid 2019“, Jaanika Palm „Kas laste tõlkekirjandus vajab päästmist. Tõlkekirjandus lastele 2019“ ning Viive Noor „Terad ja sõklad. Eesti lasteraamatuillustratsioon 2019“.

Seminari „Laps kirjanduses 8. Mäng ja lastekirjandus“ (22.10) huvikeskmes oli lastekirjanduse ja mängu suhted. Ettekannetega esinesid Oliver Laas, Jaanika Palm, Krista Kumberg, Mari Niitra, Taavi Tõnisson, Katre Kikas, Keiti Vilms, Andra Kütt ja Elle-Mari Talivee. Seminar toimus jätkuvalt koostöös Eesti Teaduste Akadeemia Underi ja Tuglase Kirjanduskeskusega. Koroonaviiruse leviku tõttu toimus seminarist ka veebiülekanne.

Lasteraamatukoguhoidjate õpipäeva koroonapandeemia tõttu ei toimunud.

Tartu VI lugemisseminaril (06.11) toimus veebis ja selleks valmis video „Head uut lugemist" , milles Jaanika Palm tutvustas uuemat mudilaskirjandust. Youtube'i videot jagati Tartu lasteaiaõpetajatele ja lapsevanematele, Tallinna Haridusameti vahendusel Tallinna lasteaedade õpetajatele, Facebooki kaudu lastega tegelevatele raamatukoguhoidjatele ja avalikkusele. Klippi vaadati ligi 1000 korda.

Tallinna lasteaiaõpetajatele kohapealseid seminare ei toimunud. Teavet uuemast lastekirjandusest tutvustati video vahendusel.

„Lugemisisu“ programmi stardikoolitused (1.-2.10) toimusid nii eelmistel aastatel osalejatele kui ka uutele liitujatele. Kokku on osalevaid raamatukogusid 147, seetõttu toimusid koolitused nii keskuses kohapeal kui ka e-keskkonnas. Seminaril esinesid: Andra Kütt, TLÜ doktorant ja nooremteadur, teemal „Kasvukeskkonna mõjust laste keelelisele arengule“; Anne Kõrge ja Jaanika Palm „Värskemast lastekirjandusest“; Kertu Sillaste, illustraator ja keskuse kunstikambri juhendaja, tutvustas illustratsiooni teematundi; Anneli Kengsepp, programmi koordinaator, rääkis „Lugemisisu“ programmist ning tutvustas Kahoot-mängu ja „Nukitsamehe raamatukogu“ teematundi.

Autoriõiguste seminaril (3.12) tutvustas lastekirjanikele ja illustraatoritele autoriõiguse seadust ja sellega kaasnevaid teemasid vandeadvokaat Karme Turk. Lisaks kõneldi eesti lastekirjanduse vahendamisest väliskirjastajatele (Ulla Saar) ja Eesti Kultuurkapitali rahastamise võimalustest ja tingimustest (Triin Soone). Seminar toimus e-keskkonnas.

Ettekandepäev „Pikk-pikk teekond“ (5.02) tähistati Ilon Wiklandi 90. juubelit. Üritusel esinesid ettekannetega: „Iloni Imedemaa ja juubeliaasta“/Anne Suislep ja Maarja Kõuts; „Ilon joonistab“/Tiina Tammer kirjastusest Tammerraamat; „Kohvernäituse „Pikk-pikk teekond“ sünnilugu“/näituse kujundaja Kaie Kal. Näitust ja sellel põhinevat teematundi esitlesid koostajad Krista Kumberg Lääne Maakonna Keskraamatukogust ja Anneli Kengsepp keskusest. Ettekandepäeval said üle Eesti kokku tulnud raamatukoguhoidjad tutvuda tegelusnäituse kontseptsiooniga ja peale esitlust saadeti 3 näitusekomplekti teele Lääne-Virumaa, Läänemaa ja Viljandimaa raamatukogudesse.

Järjepidev on uuema lastekirjanduse tutvustamine ning laste lugemisest kõnelemine erinevatele sihtrühmadele. **Lastekirjanduse alased õpipäevad** toimusid Tallinna, Harjumaa, Pärnumaa, Valga ja Ida-Virumaa õpetajatele ja raamatukoguhoidjatele. Keskuse töötajad esinesid aasta jooksul 20 ettekande ja loenguga. (vt LISA 2. Ettekanded, loengud)

Väljaanded

Ajakirjas Nukits 2020 olid vaatluse all loomalood lastekirjanduses, zoomorfism eesti lasteluules, Piret Raua omailmad, laste lugemistingimused ja -harjumused Skandinaavias ja Eestis, Ilon Wiklandi juubelile pühendatud rändnäitus, lastekirjanduse keskuse kunagise ulmeklubi innustav mõju, lastetöö rahvaraamatukogudes jpm. Intervjuu kaudu avanes põhjalikult Andrus Kivirähki kui lastekirjaniku

maailm ja tehti sissevaade Anderseni preemia laureaadi, Šveitsi illustraatori Albertine'i loomekööki. Ajakirja levitati autoritele, kirjastajatele, raamatukogudele, koolidele jt asutustele ning saadeti väljaannete vahetuse korras lastekirjanduse keskustele Soomes, Leedus ja Lätis, Münchenis asuvale Rahvusvahelisele Noorteraamatukogule (The International Youth Library) jt partneritele.

Ingliskeelses **messikataloogis „Children's Books from Estonia 2020"** tutvustati 20 raamatut ja kahte sarja. Kahjuks jäid 2019. aastal ära kõik rahvusvahelised raamatumessid ja seetõttu saadeti kataloog partneritele postiga.

Koostöös Eesti Kujundusgraafikute Liiduga valmis **kataloog „Tallinna 6. illustratsioonitriennaal „Pildi jõud"".**

Alustati **eesti illustraatorite ingliskeelse kataloogi** koostamist. Kataloog on mõeldud levitamiseks välispartneritele.

Ilmus beebide kinkeraamatu **„Pisikese puu"** neljas trükk.

Koostati **nimestik „Eestikeelne laste- ja noortekirjandus 2019".**

Tunnustamine, auhinnad

Lastekirjanduse keskuse eripreemia konkursil "5 kauneimat Eesti lasteraamatut 2019" pälvis Marja-Liisa Plats illustratsioonidega Hasso Krulli raamatule "Kurja kala kohvik".

"Hea lasteraamat 2019" ja **"Hea noorteraamat 2019"** valikusse mahtus 15 laste- ja 8 noorteraamatut. Valik tehti 2019. aasta jooksul ilmunud 824 teose hulgast, millest 185 on algupärandid ning 639 tõlkeraamatud. Raamatuid hindasid lastekirjandusega igapäevaselt kokku puutuvad eksperdid keskusest, Eesti Lugemisühingust ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingust. Rahva Raamat varustas ära märgitud raamatud informatiivsete kleepsudega. Nii suuremates kui väiksemates raamatukogudes juhatavad lugejaid tunnustuse pälvinud raamatute juurde erikujundusega plakatid. Tunnustust antakse välja alates 2009. aastast. See aitab lastel, lapsevanematel ja lastega töötavatel spetsialistidel orienteeruda uudiskirjanduses ning leida eakohast lugemisvara. 2018. aastast koostatav valik "Hea noorteraamat" pakub huvitavat ja kvaliteetset lugemist vanusele 13+.

Kultuurkapitali lastekirjanduse preemia omistati Jaanus Vaiksoole raamatuga „King nr 39". Nominentide hulka kuulusid veel järgmised teosed: Andrus Kivirähk „Tont ja Facebook", Hasso Krull „Kurja kala kohvik", Aidi Vallik "Seebu maailm", Kairi Look „Piia Prääniik ja bandiidid", Ilmar Tomusk „Kõrvalised isikud". Žürii, koosseisus Krista Kumberg, Anu Kehman ja Priit Põhjala, tegi valiku enam kui sajast lastele ja noortele mõeldud ilukirjanduse esmatrükist. 2019. aastal ilmunud raamatute hulgas oli väga vähe luuleraamatuid, napilt noorteraamatuid, kuid palju kauneid ja sisukaid pildi- ja juturaamatuid igale vanusele.

Nukitsa auhinna võitsid kirjanik Andrus Kivirähk ja illustraator Heiki Ernits raamatuga „Tont ja Facebook" kirjastuselt Varrak. 15. korda toimunud lugejaküsitlusel hindasid 6–13-aastased lugejad 2018. ja 2019. aasta jooksul ilmunud sadat algupärast lasteraamatut. Kokku andis Eesti raamatukogudes ja veebis oma hääle 7825 last. Teise koha vääriliseks hindasid lapsed kirjanik Anu Auna ja illustraator Sirly Oderi. Tunnustuse tõi autoritele raamat „Eia seiklus Tondikakul" (Postimees Kirjastus). 3.–4. kohta jäid kirjanike hulgas jagama Helen Käit raamatuga „Kummitusmaja" (Tänapäev) ja Ilmar Tomusk raamatuga „Päiksemetsa vanadekodu kriminalistid" (Tammerraamat). 3. koha

raamatukunstnike hulgas tõid Catherine Zaripile illustratsioonid Ilmar Tomuski raamatus „Väike Vunts“ (Tammerraamat). Võitjad said auhinnaks Nukitsa pronkskuju, esikolmik Eesti Kultuurkapitali toel rahalise preemia.

Tallinna 6. illustratsioonitriennaalil pälvis Eesti Lastekirjanduse Keskuse eriauhinna Katrin Ehrlich. Rahvusvaheline žürii hindas diplomi vääriliseks kolme Eesti illustraatori töid. Diplomi said Kadi Kurema, Viive Noor ja Regina Lukk-Toompere.

Aasta Rosina auhinna võitis Juhani Püttsepa raamat „On kuu kui kuldne laev“, mille illustreeris tuntud läti raamatukunstnik Gundega Muzikante ja andis välja kirjastus Tänapäev. Teos keskendub eestlaste põgenemisele Rootsi 1944. aasta sügisel. Raamat jäi žüriile silma seetõttu, et kujutab oskuslikult ning ootamatult põnevalt lastekirjanduses vähe käsitletud, kuid meie ajaloos märgilisi sündmuseid.

Õpetaja tunnustuse "Lugejate aastad" väljakuulutamine ja üleandmine lükkus pandeemia tõttu 2021. aastasse, sest traditsioonilist aastalõpu tänupidu ei toimunud.

Läti Lastekirjanduse Keskuse korraldatud lugemisprogrammi „Laste-, noorte- ja lapsevanemate žürii 2020“ valiti kolme eesti autori teosed: Edgar Valteri “Pokuraamat” ("Poķu grāmata", kirjastus Zvaigzne ABC, tõlkija Daila Ozola), Kairi Loogi “Lennujaama lutikad ei anna alla” ("Lidostas blaktis nepadodas", kirjastus Pētergailis, tõlkija Guntars Godiņš) ja Reeli Reinausi raamat “Maarius, maagia ja libahunt Liisi” ("Marks, maģija un vilkate Vilma", kirjastus Jāņa Rozes Apgāds, tõlkija Maima Grīnberga). Tegemist on laiaulatusliku lugemisprojektiga, kus osaleb tuhandeid lugejaid üle Läti. Osalejad hindavad lastekirjanduse ekspertide poolt välja valitud teoseid (sh tõlkekirjandust) viies vanuserühmas. Igas vanuserühmas loetakse ja hinnatakse kuute teost.

Rahvusvahelisel illustratsiooni ja disaini konkursil „Image of the Book“ (Образ книги) pälvisid tunnustuse Ulla Saare, Kadi Kurema ja Kertu Sillaste tööd. Auhinnad antakse üle Bologna lasteraamatumessil 2021. aastal. Eesti illustraator Ulla Saar jõudis laureaatide nimekirja laste- ja noortekirjanduse illustratsiooni kategoorias ning Kadi Kurema ja Kertu Sillaste autoriraamatu kategoorias. Konkurss toimus esmakordselt aastal 2008. Selle algatajateks olid Venemaa Föderaalne Pressi- ja Massikommunikatsiooniagentuur ning Moskva Raamatuillustraatorite ja Disainerite Liit. Aastal 2017 muutus konkurss rahvusvaheliseks.

Loomekonkursid

Noorteromaani võistlus koostöös kirjastusega Tänapäev toimus 11. korda. Võistlusele saabunud 28 käsikirjast tõstis žürii esile järgmisi: esimese koha pälvis Jana Maasik võistlustööga „Enne lõppu“ ja teise koha Kaia Raudsepa „Koidu luupainaja“. Kolmas koht läks jagamisele Merilin Paas-Loeza („Mida silmad ei näe“) ja Kersti Kivirüüdi („Mina, Raimo, 5. klass“) vahel. Ära märgiti kaks käsikirja: Laura Evisalu „Juhused“ ja Liina Vagula „Täiusliku elu hind“.

Sten Roosi muinasjutuvõistlus toimus 28. korda ning sellel osalesid 11–15-aastased lapsed üle kogu Eesti. Kokku saadeti võistlusele 367 (2019.a.-273) muinasjuttu vabalt valitud teemal ning osalejaid oli 69 koolist (2019 - 50). Esimese koha sai Helen Carmel Boyers Palivere Põhikooli 7. klassist muinasjutu „Eesti keel ja uued sõnad“ eest. Teise koha vääriliseks hindas žürii Tallinna Mustamäe Gümnaasiumi 3. klassi õpilase Ell Juhani muinasjutu „Banaanipoiss“. Kolmandale kohale tuli Rico Klaanberg Võru Kreutzwaldi Kooli 5. klassist oma muinasjutuga „Antiigipoest ostetud kelluke“. Lisaks anti välja arvukalt eriauhindu. Parimad tööd avaldatakse ajakirjas Hea Laps. Muinasjutuvõistlus algatati 1993. aastal Haapsalust pärit Ants ja Ann Roosi poolt nende varalahkunud poja Steni mälestuseks. Alates

2018. aastast võttis loomevõistluse korraldamise üle keskus. Žüriisse kuulusid võistluse algatajad Ann ja Ants Roos, Krista Kumberg Lääne Maakonna Keskraamatukogust, Kätlin Vainola ajakirjast Hea Laps, Risto Järv Eesti Rahvaluule Arhiivist ning Liis Sein ja Ülle Väljataga keskusest. Võitjaid tunnustati 4. juunil Haapsalu lasteraamatukogus.

Esseekonkurss koos Tallinna Lastekaitse Ühinguga kandis pealkirja „Ka mul on õigus olla mina ise". Konkursil osalesid Tallinna üldhariduskoolide 8.-12. klassi õpilased, kes mõtisklesid oma tekstides, milline võiks olla meid ümbritsev elukeskkond, meie väärtused ja inimsuhted, et saaksime olla just sellised, nagu soovime. Võistlusele laekus 27 tööd ja võitjad valiti kahes vanuseastmes. Tööde vähesus võis olla tingitud keerukast teemast ja koolides toimuvast distantsõppest. Põhikooliealistest õpilastest kirjutasid parimad esseed Mirtel Kiisa Tallinna 32. Keskkoolist ja Mia Tõnisson Püha Miikaeli Koolist. Gümnasistide hulgast olid võidukad Elisabeth Valter Gustav Adolfi Gümnaasiumist ja Kim Lilii Tamm Rocca Al Mare Gümnaasiumist. Björn Oker-Blomi Fond toetas võitjaid nelja 200 eurose stipendiumiga. Lisaks tunnustati õpetaja Kaie Belkovi juhendatud 8. klassi Tallinna 32. Keskkoolist, mis paistis silma kõige aktiivsema osavõtu poolest. Neid tunnustati klassikülastusega Õiguskantsleri juurde. Esseekonkurss sündis koostöös Tallinna Lastekaitse Ühinguga ning Rootsis asuva Björn Oker-Blom Fondi (B.O.B) toetusel ning see toimub fondi asutaja abikaasa, suure kirjandushuvilise ja Eesti laste toetaja Inga Oker-Blomi mälestuseks. Esseid hindas žürii, kuhu kuulusid Ene Tomberg Tallinna Lastekaitse Ühingust, Liis Sein ja Anneli Kengsepp keskusest ning kirjanik Jaanus Vaiksoo.

Koostöös Fotokunstikeskusega Fotografiska kuulutati oktoobris välja loovkirjutamise konkurss „Kas pilt ütleb rohkem kui 1000 sõna?“. Konkursi korraldamiseks andis tõuke Fotografiskas toimunud rootsi fotokunstniku Erik Johanssoni fantaasiaküllane näitus „Ääretagused paigad“. Osalejad kutsuti ammutama inspiratsiooni Johanssoni sürrealistlikest fotodest ning panema kirja kuni 1000 sõnalist juttu, luuletust või esseed. Kirjutada võis nii eesti, vene kui inglise keeles. Võitjad kuulutatakse välja 2021. aasta jaanuaris. Keskusest osalevad žüriis Anneli Kengsepp, Ulla Saar ja Kadri Naanu.

Koostöös kirjastusega Varrak ja raamatupoega Rahva Raamat toimus **Harry Potteri kaanekujunduste konkurss,** mille eesmärgiks oli luua raamatusarjale uued kodumaised kujundused. Konkursile oodati sarja esimese raamatu „Harry Potter ja tarkade kivi“ kaanekujundust ja järgmiste osade põhimõttelist lahendust. Konkursiga tähistati 20 aasta möödumist eestikeelse „Harry Potter ja tarkade kivi“ ilmumisest. Žürii valis esitatud tööde seast välja kolm erinäolist kujundust, milles kõigis on näha Harry Potteri võlumaailma. Võidutööde autoriteks on Eili Lepik-Kannelmäe, Aili Allas ja Hanna Särekanno. Esikoht ehk kujundus, mis hakkab kaunistama raamatusarja, selgub koostöös J.K. Rowlingu agentuuriga. Rahva Raamatu eripreemia võitis Aili Allas, kelle kujundus paistis silma oma põnevate ja lennukate ideedega. Kokku esitati võistlusele 50 tööd.

Raamatute tutvustused ja esitlused

Jätkus **raamatute soovitusnimekirjade** avaldamine keskuse e-kataloogis. Soovitusi edastati iga kuu raamatupoodidele Rahva Raamat ja Apollo. Rahva Raamatu veebipoes on rubriik „Eesti Lastekirjanduse Keskus soovitab“ ning raamatud on varustatud vastava tunnustusmärgiga. Samuti on raamatupoodides olnud eraldi väljapanekuid.

Regulaarselt avaldati raamatute tutvustusi veebis. Keskuse kodulehe **rubriigis „Kuu raamat"** kajastati esiletõstmist väärivaid uudisteoseid lastele. 2020. aastal oli vaatluse all 6 algupärast ja 5 tõlkeraamatut:

- Reeli Reinaus „Morten, Emilie ja kadunud maailmad"
- Gerda Märtens „Virmalised"
- Ilmar Tomusk „Vapper siil"
- Anti Saar „Anni asjad"
- Triinu Laan „Luukere Juhani juhtumised"
- Maarja Kangro „Isa kõrvad"
- Sara Pennypacker „Pax"
- Kate DiCamillo „Edward Tulane'i imetabane teekond"
- Nat Amoore „Koolihoovi miljonäri saladused"
- Tuutikki Tolonen „Agnes ja unenägude võti"
- Frauke Scheunemann „Winston, salamissiooniga kõuts"

Uudiskirjas avati uus **rubriik „Varasalv**", mis tutvustab lastekirjanduse klassikat. 2020. aastal ilmus neli raamatumeenutust (Loreida Eisen „Aabits", Mihkel Mutt „„Französisch", Ott Arder „Bumerang", Lea Nurkse „Kubujuss").

Koostöös **Postimehe Apollo raamatuportaaliga** jätkas ilmumist raamatusoovituste rubriik, milles tutvustati viimase paari aasta teoseid, kokku 69 teost ja sarja. Raamatututvustused olid teema- või žanripõhised (pildiraamatud, lustlikku lugemist, seiklusraamatud, suveraamatud, mudilasraamatud, vanavanemate päevaks, vaimse tervise kuu, eesti autorite teosed jne).

NUKU/Noorsooteatri raamaturiiuli projekti raames tutvustati kokku 10 teost. Jaanika Palm käsitles Nat Amoore'i jutustust „Koolihoovi miljonäri saladused" ja Sarah Crossani romaani „Üks", Kadri Naanu Toon Tellegeni kogumikku „Kõik on olemas". Lisaks lastekirjanduse keskuse töötajatele leiti koostööpartnereid ka mujalt. Nii andis näitleja Getter Meresmaa lühikese ülevaate Ilmar Trulli loomingust ja luges koos autoriga luuletusi tema raamatust "Pori kärbes ja Tori hobune". Eesti Noorsooteatri kunstiline juht Mirko Rajas vestles kirjanik Jaanus Vaiksooga ja luges katkendeid tema raamatust "King nr 39", dramaturg Priit Põldma ning näitleja ja lavastaja Karl Sakrits arutlesid Stefanie Taschinski raamatu „Caspar ja Unustuse Meister" ainetel. Cressida Cowelli sarja "Olid kord võlurid" tutvustas ajakirja Hea Laps toimetaja Kätlin Vainola, Kathleen Glasgow raamatust "Katkine tüdruk" andis ülevaate Tartu Ülikoolis kirjandust ja kultuuriteadusi õppiv Heneliis Notton, Reeli Reinaus tutvustas oma teost „Morten, Emilie ja kadunud maailmad" ning lavastaja Mirko Rajas Wolfgang Herrndorfi jutustust "Miks me varastasime auto".

2020. aastal koostati **autorite profiilidele** ja lastekirjanduse kataloogidele 33 raamatututvustust 24 kirjanikult. Keskuse varakambris tutvustati põhjalikumalt Ott Arderi, Valli Hurda ja Maarja Vannase loomingut. (vt LISA 4. Näitused)

Keskuses toimusid järgmised **raamatuesitlused**:

- „Oma saar", autorid Karin Kilp ja Kamille Saabre, kirjastus Varrak;
- „Kõige ilusam seelik", autor Kertu Sillaste, kirjastus Koolibri;
- „Anni asjad", autorid Anti Saar ja Anne Pikkov, kirjastus Kolm Elu;
- „King 40", autorid Jaanus Vaiksoo ja Katrin Kaev, kirjastus Ärkel;
- „Luukere Juhani juhtumised", autorid Triinu Laan ja Marja Liisa Plats, kirjastus Päike ja Pilv

Koostöö teiste asutustega

Lastekirjanduse keskust seovad pikaajalised koostöösuhted **Rahvusvahelise Noorsookirjanduse Nõukogu IBBY Eesti osakonnaga**. Paljud keskuse töötajad on IBBY EO liikmed, mitmed neist kuuluvad juhatusse. Koostööd tehakse projektide raames. 20. novembril andis IBBY Eesti osakond 17. korda välja Paabeli Torni tõlkeauhinnad. Auhinnaga tunnustati häid tõlgitud jutu- ja pildiraamatuid. Juturaamatute hulgast pidas žürii parimaks Maja Lunde raamatut „Lumeõde“, tõlkinud Marit Hansen, kirjastas Rahva Raamat. Pildiraamatutest tunnustati David Litchfield'i raamatut „Karu ja klaver“, tõlkinud Kadri Rahusaar, kirjastas Koolibri.

Eesti Rahvuskultuuri Fondi all tegutseb lastekirjanduse valdkonda toetav Härmatali fond. Fond toetab lastekirjanikke ja illustraatoreid, kelle looming kannab edasi eesti rahva traditsioone ja tutvustab lastele eesti kultuuripärandit. 2020. aastal andis fond stipendiumid illustraator Katrin Ehrlichile ja jutuvestja Piret Päärile eesti rahvajuttude kogumiku koostamiseks ja illustreerimiseks. Taotlusi hindas fondi halduskogu koosseisus: keskuse direktor Triin Soone, Eesti Rahva Muuseumi teadur-kuraator Kristel Rattus ja Eesti Vabaõhumuuseumi teadussekretär Maret Tamjärv.

2020. aasta alguses jätkus koostöö **Lastekaitse Liiduga** heade laste- ja noorteraamatute väljaselgitamisel ning **Tallinna Lastekaitse Ühinguga** toimus esseekonkurss koolinoortele.

Koostöös **Soome Instituudiga** töötati välja lugemisprogrammi "Lugemisisu" materjalid ning tähistati rahvusvahelist Läänemere päeva veebiviktoriiniga.

Eesti Kirjastuste Liit on keskuse peamine partner rahvusvahelistel raamatumessidel osalemisel ning liiduga koostöös toimub iga-aastane konkurss "5 kauneimat lasteraamatut". 2020. aastal alustati ühiselt Eesti lastekirjanduse andmebaasi ELLSA loomist.

Koostöös **Eesti Noorsooteatriga** tutvustati sarjas „Eesti Noorsooteatri raamaturiiul” hinnatud lasteraamatuid. Sügise jooksul jõudsid vaatajate ette 5 raamatu põhjalikud tutvustusvideod koos näitlejate loetud katkenditega. Tutvustused on tasuta kasutamiseks nii koolidele, raamatukogudele kui kõigile teistele huvilistele. Samuti tehti koostööd keskuse laupäevaste perehommikute programmi loomisel.

Paljud **kirjastused** (Päike ja Pilv, Tänapäev, Tammerraamat, Hea Lugu, Avita, Koolibri, Varrak jt) teevad keskusega koostööd raamatuesitluste korraldamisel, kordustrükkide väljaandmisel, õpikute ja kogumike koostamisel.

Töö praktikantidega

Veebruaris oli lugejateeninduses praktikal Tallinna Ülikooli Digitehnoloogia instituudi infoteaduse eriala 3. kursuse üliõpilane Diana Tint. Praktikant tutvus keskuse tööga üldisemalt ning osales raamatukogu igapäevatöös soovitades lugejatele raamatuid ja vastates päringutele. Praktikandi suur lugemus võimaldas tal osaleda heade laste- ja noorteraamatute žürii töös.

Sügisel oli Eesti Töötukassa kaudu keskuses praktikal Hannah Neuss, kes osales näituste ja ürituste ettevalmistuses ja läbiviimises.

Töötajate osalemised komisjonides ja žüriides:

- Triin Soone - riiklike kultuuripreemiate žürii, Balti Assamblee kirjandusauhinna žürii, üle-eestilise 4. klasside laste ettelugemise võistluse žürii, Harry Potteri kaanekujunduse konkursi žürii, Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali liige, Kultuurkapitali Traducta programmi komisjoni liige, regionaalse kultuuritegevuse toetamise hindamiskomisjoni liige, kirjanikupalga määramise komisjoni liige, rahvaraamatukogude nõukogu liige, hoiuraamatukogu nõukogu esimees.
- Anu Kehman - noorteromaani žürii liige, Kultuurkapitali lastekirjanduse aastapreemia žürii liige.
- Anneli Kengsepp – 5 kauneima lasteraamatu žürii liige, Tallinna Lastekaitse Ühingu esseekonkursi žürii liige, heade laste- ja noorteraamatute žürii liige, Fotografiska loomekonkursi žürii liige, Lastemuuseumi Miiamilla fotokonkursi „Erilised sõpruskonnad“ žürii liige.
- Anne Kõrge - heade laste- ja noorteraamatu žürii liige, noorteromaani žürii liige.
- Kadri Naanu - Fotografiska loomekonkursi žürii liige.
- Viive Noor - Ilon Wiklandi nimelise noore kunstniku preemia žürii liige, rahvusvahelise raamatukunstikonkursi „Image of the Book“ žürii liige.
- Jaanika Palm - heade laste- ja noorteraamatute žürii liige, noorteromaani žürii liige, K. E. Söödi luulepreemia žürii liige.
- Ulla Saar - Kultuurkapitali Traducta programmi komisjoni liige, Fotografiska loomekonkursi žürii liige.
- Liis Sein - Sten Roosi muinasjutuvõistluse žürii liige, Tallinna Lastekaitse Ühingu esseekonkursi žürii liige.
- Tiina Undrits - hea laste- ja noorteraamatu žürii liige.
- Ülle Väljataga - noorteromaani žürii liige, Sten Roosi nimelise muinasjutuvõistluse žürii liige.

2021. AASTAL ON KAVAS

- avada veebis lastekirjanduse autorite andmebaas ELLSA www.ellsa.ee;
- laiendada ja täiendada jooksvalt lastekirjanduse alast teavet keskuse uuenenud kodulehel;
- korraldada keskuses traditsiooniline lastekirjanduse aastakoosolek ja raamatukoguhoidjate õpipäev;
- tutvustada lastekirjandust ettekannete ja loengutega raamatukoguhoidjatele, õpetajatele, üliõpilastele, raamatukaupmeestele;
- laiendada raamatusoovituste ja -tutvustuste avaldamist, selleks leida täiendavaid koostöövõimalusi meedia ja raamatute müüjatega;
- selgitada välja head laste-ja noorteraamatud Lastekaitse Liidu, Eesti Lugemisühingu, maakondade ja linnade keskraamatukogude lasteosakondadega ja Rahva Raamatuga;
- anda välja traditsioonilised aastapreemiad, lisaks Edgar Valteri illustratsioonipreemia ja Muhvi auhind;
- korraldada seminar „Laps kirjanduses 9” koostöös Eesti TA Underi ja Tuglase Kirjanduskeskusega;
- korraldada lastejutuvõistlus "Minu esimene raamat" koostöös kirjastusega Tänapäev ja ajakirjaga Täheke;
- korraldada Põlvepikuraamatu konkurss koostöös kirjastusega Päike ja Pilv;
- avaldada ajakiri Nukits 2021;
- avaldada trükis eesti illustraatorite ingliskeelne koondkataloog.

TEENUSVALDKOND: RAAMATUKOGUTEENUS

Heal tasemel lastekirjandus peab olema kõikidele kättesaadav sõltumata elukohast või pere majanduslikest võimalustest. Selleks töötame kahel peamisel suunal: arendame lastekirjanduse keskuses asuvat Eesti kõige esinduslikumat lastekirjanduse ja originaalillustratsioonide kogu, nõustame Eesti raamatukogusid laste- ja noortekirjanduse kogude komplekteerimisel ning teenindame keskuse raamatukogus kõiki lastekirjanduse huvilisi.

Kogude seis ja täienemine

Keskuses on seisuga 31.12.2020 arvel 67 185 arvestusüksust väärtusega 453 185 eurot, neist 62 653 on raamatud. 2020. aasta jooksul võeti arvele 2691 arvestusüksust, neist 2491 olid raamatud. Kogudesse lisandus 1429 uut nimetust. 2020. aastal oli keskusesse tellitud 9 ajalehte ja 19 ajakirja, sh 5 võõrkeelset lastekirjanduse erialaajakirja. Lastele mõeldud ajakirju telliti 7 nimetust. Kogudest kustutati 1043 arvestusüksust. Kasutatavad, kuid keskusele mittevajalikud raamatud suunati taaskasutusse läbi traditsioonilise raamatulaada „Sulle-mulle“. Mitmed teavikud anti üle Pärnu Ülejõe Põhikooli raamatukogule.

2020. aasta eelarves oli keskuse kogude täiendamiseks 31 126 eurot (vt. Eelarve), mis võimaldas kogusid täiendada rahuldaval tasemel. Koroonaviirusest põhjustatud kriis andis võimaluse ja aja tegeleda põhjalikumalt fondiga. Eesmärk oli asendada kooli soovituslikus kirjanduses olevad raamatud järelturul leiduvate korralike eksemplaridega. Lisaks traditsioonilistele raamatupoodidele ja kirjastustele osteti trükiseid eraisikutelt, uuskasutuskeskusest ning e-keskkonna raamatuvahetusest. Varasemast rohkem hangiti laenutuskogusse koomikseid. Kuna eesti keeles noortele koomikseid praktiliselt ei ilmu, siis tehti valik ingliskeelsetest pildisarjadest. Tavapärasest enam jõudis kogusse võõrkeelseid raamatuid. Tallinna 6. illustratsioonitriennaalil eksponeeritud välisriikide illustraatorite raamatud kingiti näituse järgselt keskusele. Lisaks annetas eraisik hulgaliselt ingliskeelseid lasteraamatuid. Säilituskogu täienes üksikute ostudega eraisikutelt. Nimetatud keskuse kogu on päris hästi komplekteeritud ja puuduvaid trükiseid on keeruline hankida, sest neid liigub järelturul harva. Kogu täiendamiseks tehakse koostööd bibliofiilide ja antikvaaridega, kellele on edastatud keskuse desideraatide nimekiri. Rahvusraamatukogu restaureerimiskeskuses parandati 13 keskuse arhiivkogu raamatut.

Illustratsioonikogus on seisuga 31.12.2020 arvel 3907 originaalillustratsiooni. Neist on e-kataloogis kirjeldatud 3804 teost. Ülejäänud kataloogitakse 2021. aasta jooksul. Kogu täienes 2020. aastal 187 illustratsiooni ja vinjetiga järgmistelt kunstnikelt: Vive Tolli, Maara Vint, Viive Noor, Catherine Zarip, Katrin Ehrlich, Anne Pikkov, Ülle Meister, Regina Lukk-Toompere, Maarja Vannas. Illustratsioonikogust laenutatakse originaale vaid kirjastustele, tööde autoritele ja näituste kuraatoritele näitustel eksponeerimiseks. 2020. aastal laenutati Edgar Valteri originaalillustratsioone raamatutele „Isand Tuutu ettevõtmised“, „Lugu lahkest lohe Justusest ja printsess Miniminnist“, „Pintselsabad“ (2 korda). Laenajad olid kirjastused KPD, Zvaigzne ABC ja Sinikael kirjastus. Kevadnäitusele oli laenatud Katrin Ehrlichi töö „Ennemuistsed jutud Reinuvader Rebasest“ ja Tallinna illustratsioonitriennaalile Katrin Ehrlichi töö „Leierkastilugu“. Välismaal toimunud rändnäitustel eksponeeriti 21 tööd illustratsioonikogust: „Hundijooks“ 9 tk, „Elas kord…“ 9 tk ja „It`Always Tea-Time“ 3 tk.

Kogude kirjeldamine

Keskuse kogud on kirjeldatud e-kataloogis RIKSWEB. 2020. aastal külastati elektronkataloogi 178 555 korda (2019 - 159 874), otsingud tehti 13 381 korda (2019 - 9215). Suur e-kataloogi külastuste (+18 681) ja otsingute (+4166) arvu tõus on tingitud erakorralisest aastast. Keskus oli kevadel pandeemiast tingitud eriolukorra tõttu kaks kuud suletud. Teavikuid laenutati ainult ette tellimisel. Nende leidumust raamatukogus aga said lugejad vaadata e-kataloogist. Populaarsed on e-kataloogis avaldatud soovitusnimekirjad. Oma panuse külastajatena andsid kindlasti ka veebirobotid.

Märksõnastamisel on jätkuvalt aluseks Eesti üldine märksõnastik, mida täiendati lastekirjanduse spetsiifikast tulenevalt. Jooksvalt kontrolliti ja parandati märksõna- ja nimeloendeid, kirjete sisestamisvigu ning lisati kirjetele puuduvaid trükiste kaanepilte.

Kogude säilitamine

Keskuse hoidlad asuvad hoone keldrikorrusel. Ruumid on varustatud õhutemperatuuri ja niiskuse mõõtjatega. Kord nädalas teostati hoidlates temperatuuri ja suhtelise õhuniiskuse seiret. Hoidlate temperatuur püsis normi (18+/-2) piires. Kõikuv on niiskusrežiim (45+/-5), mis on hoidlati erinev ja sõltub konkreetse hoidla asukohast ja välisest ilmastikust. Reeglina on suvel õhuniiskus normist kõrgem (kuni 60%) ja talvel madalam (langedes 39%ni). Suvist liigniiskust vähendati põrandaküttega. Talvine liigkuivuse probleem vajab aga endiselt lahendamist.

Hoidlate aastane keskmine temperatuur ja õhuniiskus 2020. aastal

Hoidla nr	1	3	4	12	13
Temperatuur °C	21	22	24	22	22
Niiskus %	43	44	40	45	48

Kogude kasutamine, lugejateenindus

Keskuse raamatukogu tööd mõjutas tugevalt koroonapandeemia. 13. märtsil kuulutas Vabariigi Valitsus seoses koroonaviiruse kiire levikuga välja eriolukorra ning keskus suleti. Kuna olukord oli ootamatu ja viiruse leviku tagajärjed tundmatud, jäi keskus 10 päevaks suletud. Kontaktivaba laenutusega alustati 23. märtsil. 2020. aastal oli raamatukogu kokku avatud 220 päeva (2019 - 279 päeva). Eriolukorra tõttu oli raamatukogu kokku suletud 15 päeva (üks nädal märtsis ja laupäeviti perioodil 13.03-31.05). 38 päeval said lugejad raamatuid laenutada kontaktivabalt. Lugejatel oli võimalus edastada oma soovid meili või telefoni teel ja raamatud saadi kätte kellaajaliselt pakituna. Raamatute tagastamiseks paigaldati keskuse hoovivärava juurde tagastuskast. Kahjuks seoses paiknemisega Tallinna vanalinnas ei ole keskuse juurde võimalik paigutada laenutuskappi. Raamatute suuremamahuline tagastamine algas alles suvel, seniks pikendati lugejatele viivisevaba perioodi.

Lugejate ja külastuste arv vähenes võrreldes eelmise aastaga, kuid laenutuste arv suurenes. 2020. aastal langes koolieelikute külastuste arv 18%. Põhjuseks, et ära jäid perekülastused kuna võimalusel viibiti linnast väljas maakodudes. Laenutuste arvu kasv oli ootuspärane, sest korraga laenati suurem hulk raamatuid ja pikemaks perioodiks. See aeglustas aga raamatute ringlust.

	2020	sh kuni 16-aastased lapsed	2019	sh kuni 16-aastased lapsed
Lugejad	1 902	1 478	2 015	1 602
Laenutused	57 093	45 755	56 567	47 084
Külastused	18 420	14 814	22 760	22 760

Enimlaenutatud sarjade esikolmik püsis sama, mis 2019. aastal:

1. Martin Widmark „LasseMaia detektiivibüroo“ 1261 laenutust
2. Jeff Kinney „Ühe äpardi päevikud“ 578
3. „Minecrafti“ sari 458

Enimlaenutatud üksikteosed:

1. Jaanus Vaiksoo „King nr 39“ 176 laenutust
2. Eno Raud „Kalevipoeg“ 162
3. James Krüss „Timm Thaler, ehk müüdud naer“ 158
4. Piret Raud „Tobias ja teine B“ 133
5. Derek Landy „Detektiiv Luuker Leebesurm“ 131
6. Andrus Kivirähk „Tont ja facebook“ 130
7. Astrid Lindgren „Bullerby lapsed“ 117
8. Annie Schmidt „Viplala lood“ 108
9. Andrus Kivirähk „Sirli, Siim ja saladused“ 104
10. Sophokles „Kuningas Oidipus“ 102
11. R.J. Palacio „Ime“ 101
12. Otfried Preussler „Krabat“ 101
13. Jaan Kross „Mardileib“ 100
14. Aidi Vallik „Kuidas elad, Ann?“ 100
15. William Golding „Kärbeste Jumal“ 99
16. Ferenc Molnar „Pal-tänava poisid“ 95
17. Kairi Look „Piia Prääänik ja bandiidid“ 92
18. Aino Pervik „Kunksmoor“ 92
19. Julian Clary „Perekond Julged“ 89
20. Hugo Vaher „Vääna jäljekütid“ 89
21. Jerome Salinger „Kuristik rukkis“ 87
22. Erich Kästner „Veel üks Lotte“ 86
23. Jostein Gaarder „Apelsinitüdruk“ 85
24. Oskar Luts „Kevade“ 85
25. Menelaos Stephanides „Iidsete aegade lood“ 84

Enimlaenutatud raamatute nimekirjas on nii uudiskirjandust kui ka klassikaks kujunenud kooli soovituslikku kirjandust. Endiselt on lugejate lemmikud sarjad. Jaanus Vaiksoo 2019. aastal ilmunud „King nr 39“ näitab noorte lugejate kindlat eelistust lugeda omamaist ja eakohast põnevuslugu.

2020. aasta enimlaenutatud autorid:

1.Martin Widmark 1261 laenutust
2.Ilmar Tomusk 1144
3.Astrid Lindgren 1007
4.Aino Pervik 868
5.Andrus Kivirähk 732
6.Piret Raud 593

7.Reeli Reinaus 587
8.Jeff Kinney 578
9.Eno Raud 513

Siin on määravaks nii autorilt ilmunud raamatute nimetuste arv kui ka eksemplaarsus raamatukogus.

Teabetalituse ja arhiivkogu teavikute kasutamine oli 2020. aastal väike kuna valdavalt kasutatakse neid näitustel, koolitustel jm üritustel.

	2020	2019	2018	2017
Külastused	452	620	695	558
Laenutused	915	1455	1685	1350

Päringuid oli 141 (2019 - 155), mis on küllaltki hea tulemus. Pandeemia alguses tunti huvi kõikvõimalike elektrooniliste ressursside vastu nagu e-raamatute laenutus ja veebipõhised kirjandusmängud. Tavapäraselt uuriti kirjanike, illustraatorite ja nende pärijate kontakte, algupärandite ja tõlketeoste nimestikke ning statistikat. Vajati soovitavat kirjandust majandusõpetuse käsiraamatutesse; otsiti raamatuid, kus on kujutatud kriise laste elus või mis aitaksid noori elukutsevalikul. Taheti teada, milline oli Gianni Rodari roll Nõukogude klassivälises lugemises ja kui populaarne on Aapeli „Üle linna Vinski“ tänapäeva eesti laste seas jpm.

2021. AASTAL ON KAVAS

- täiendada jooksvalt kõiki keskuse kogusid vastavalt eelarvelistele võimalustele;
- vahetada välja järelkomplekteerimise teel laenutuskogu kulunud ja katkised raamatud;
- täiendada arhiivkogu puuduolevate või parema kvaliteediga trükistega, uuendada desideraatide nimestikku;
- lõpetada illustratsioonikogu korrastamine ja liita põhivara illustratsioonikogumis olevad tööd andmebaasiga RIKS;
- restaureerida jooksvalt säilituskogu trükiseid vastavalt eelarvelistele võimalustele;
- jälgida hoidlate režiimi ning leida koostöös Riigi Kinnisvaraga lahendused temperatuuri ja niiskuse stabiliseerimiseks hoidlates;
- täiendada lastehaiglate raamatukarusselle uuema lastekirjandusega;
- jätkata lugejate personaalset ja paindlikku teenindust ning hoida lugejateeninduse kvaliteeti;
- viia teatmeteenindus raamatukogu teenuse alla, ühendada päringutele vastamine.

TEENUSVALDKOND: LASTEKIRJANDUSE ELAMUS- JA HARIDUSKESKUS

Töötati jätkuvalt selle nimel, et lapsed ja noored loeksid väärt kirjandust ning toetati raamatukogutöötajaid, õpetajaid, lapsevanemaid ja teisi lastekirjanduse valdkonnas tegutsejaid mitmekesises raamatumaailmas orienteerumisel. Kuna lastekirjandusel on kanda võtmeroll laste ja noorte kultuuri juurde toomisel pöörati suurt rõhku lastekultuuri koostöövõrgustiku kujunemisele. Selleks tehti aktiivset koostööd teatrite, muuseumide, raamatukogude, muusikavaldkonna organisatsioonide jpt partneritega. Lugemisharjumuse kujundamisel mängib olulist rolli keskuse maja kui atraktiivne ja hariduslik paik igale vanusele. Vastavalt võimalustele jätkusid traditsioonilised raamatukultuuri ja -kunsti ettevõtmised, toimusid näitused, raamatuesitlused, kontserdid, loengud, etendused.

Laste vabaaja- ja huvitegevus keskuses

2020. aasta algas tavapärases rütmis ja traditsiooniline tegevus toimus keskuses jaanuaris ja veebruaris. Märtsist algas koroonapandeemia, mis sundis palju asju ümber tegema, kuid samas pakkus väljakutseid, nõudis ümberõppimist ja teisiti mõtlemist.

Perehommikud toimusid laupäeviti perioodil jaanuar kuni märts ja jätkusid sügisel oktoobris-novembris. Kui jaanuaris ja veebruaris oli publikuarv tavapärane, siis koroona tõi kaasa languse. Programmis olid kohtumised kirjanike ja kunstnikega, külas käisid Kairi Look, Ulla Saar, Helena Koch, Sirly Oder, Tiia Mets, Anti Saar, Ilmar Tomusk. Samuti jätkus koostöö eripedagoog ja lugemisnõustaja Maili Liineviga, kes viis läbi lugemismänge. Koostöös Rootsi Suursaatkonnaga tähistati Pipi Pikksuka raamatu 75. sünnipäeva. Alustati koostööd Noorsooteatriga, kes aitas sisustada perehommikute sarja. Eriolukorra ajal kolisid perehommikud veebi ja ekraani vahendusel said lapsed kohtuda kirjanike ja kunstnikega, kes tutvustasid oma töid ja tegemisi. Projektis osales 16 autorit: Urmas Viik, Katrin Ehrlich, Kätlin Vainola, Gerda Märtens, Anti Saar, Liis Sein, Sirly Oder, Kertu Sillaste, Jaanus Vaiksoo, Mika Keränen, Marja-Liisa Plats, Kairi Look, Elina Sildre, Kristi Kangilaski, Heiki Ernits, Indrek Koff.

Lugemiskoertele lugemine toimus hooajaliselt laupäeviti. Vastavalt olukorrale tegutseti vaid valitud kuudel. 2020. aasta alguses jätkasid juba tuttavad teraapiakoerad Eddie (koeraomanik Helen Marts-Kesaväli) ja lugemiskoer Polly (koeraomanik Mirjam Prints). Lapsevanemate huvi lugemiskoerte programmi vastu on olnud jätkuvalt suur, lugemise ajad täituvad kiirelt. Sügisel alustati uute tiimidega ning laste lugemisi hakkasid kuulama lugemiskoer Lulu (koeraomanik Dagne Järveoja) ning lugemiskoer Nacho (koeraomanik Isabel Kärtner). Sügishooaeg avati tutvumisüritusega, kus lapsevanemad said teadmisi koerale lugemise olemusest ning lapsed said tutvuda ja mängida koer Nachoga. Samad tiimid jätkavad 2021. aastal.

Paralleelselt kooliaastaga tegutsesid huviringid.

Kunstikamber toimus üks kord nädalas kolmes vanuserühmas: 7-8-aastased, 9-10-aastased, 11-15-aastased. Kunstikambri juhendajana jätkas illustraator Kertu Sillaste, kes oma professionaalsete oskustega pakkus lastele teadmisi illustratsioonikunsti erinevatest tehnikatest ja raamatukunstist laiemalt. Ühes vanuserühmas tegutses koos keskmiselt 9 last. Kevadise koroona laine ajal tehti huviringe veebis zoom-keskkonnas.

Loovkirjutamise huviring toimus kahes vanuserühmas: 3.-4. ja 5.-7. klasside õpilased. Lastekirjanik Kätlin Vainola juhendamisel harjutati erinevate tekstide kirjutamist, kõneldi raamatutest ning tutvuti kirjandusmaailmaga laiemalt. Sügisel võttis ühe grupi töö Kätlinilt üle lastekirjanik Liis Sein ja gruppide vanused ühtlustusid 3.-8. klassi õpilastele. Huviringi veebi kolimine võimaldas sellega ühineda ka Tallinnast kaugemal elavatel lastel ja liitujaid oli isegi välismaalt.

Mudilastund 2-3-aastastele lastele jätkus kaks korda nädalas esmaspäeviti ja neljapäeviti. Ühes mudilastunnis osales keskmiselt 5-6 last koos vanemaga. Kevad tõi aga mudilastundidele ootamatu lõpu ja sügisel oli osalejaid tavapärasemast vähem, jäädes keskmiselt 2-3 mudilase juurde.

Laste sünnipäevapidude tähistamisest temaatilise programmiga on kujunenud traditsiooniline teenus. Valikus on 5 programmi. Aasta jooksul toimus 11 sünnipäevapidu (2019 - 19).

Loovuslaager VASS ehk Väikeste Autorite Salaselts toimus Pivarootsis viiendat aastat koostöös Lastekaitse Liiduga. Laagris osales 67 last vanuses 9-13-aastat. VASSi kuue laagripäeva tegevus keerles lugude loomise ja kirjanduse ümber - lastekirjanik Kätlin Vainola õpetas loovkirjutamist, kirjanik Kairi Look juhendas mere ääres joogatundi, luuletaja Wimberg õpetas luulet esitama, illustraator Ulla Saarega tehti koomiksikunsti ning muusik Cätlin Mägi tutvustas elektroonilise pärimusmuusika tegemist. Laagri tagasiside oli taaskord ülipositiivne nii laste kui ka vanemate poolt. VASSi laager toimub ka 2021. aastal.

Aasta lõpus toimus **jõulupidu „Teistmoodi lood lossis“** keskuse huviringide lastele. Peol etendasid Teoteatri näitlejad Jane Meresmaa-Roos ja Kristiine Truu lõbusaid muinaslugusid, pööningul osalesid lapsed pallide ballil koos hüppava kuningalossiga ning kuulasid juttu kurjade lohede helgest saatusest, Valteri galeriis toimus helide jaht, meisterdati isemoodi lossitegelasi ja kuuseehteid. Jõulupidu toetasid kirjastused Koolibri, Tammerraamat, Draakon ja Kuu, Päike ja Pilv.

Koostöö haridusasutustega

Haridusprogrammide ja raamatutundide valik on pidevalt uuenenud ja laienenud, sest huvi nende vastu on jätkuvalt suur. Ürituste toimumist mõjutas aga tugevalt COVID-19 levikust tingitud eriolukord ja sellele järgnenud distantsõppe periood koolides. Sügishooajal toimusid üritused vaid nendele, kellel oli võimalik tellida eraldi transport, sest ühistranspordiga oli lastegruppidel liikumine keelatud.

2020. aastal külastas keskust 104 lasterühma 2004 osalejaga, kellest valdav osa oli Tallinnast ja Harjumaalt. Kui tavaliselt külastasid kaugemalt pärit grupid keskust kooliaasta lõpus mais-juunis, siis sel aastal seda ei toimunud. Aasta jooksul toimus kokku 65 teematundi ja 39 raamatutundi. Kõige populaarsem teematund oli „Muinasjututund“, aga ka kõik teised tunnid on sama olulised ja õpetajate südames oma koha leidnud. Raamatutundides said lapsed ülevaate keskuse tegevusest ja lasteraamatute ajaloost, räägiti uutest eakohastest raamatutest ning arutati lugemise tähtsuse üle. Raamatutundide populaarsus on tingitud õpetajate vajadusest olla kursis uuema lastekirjandusega ning soovist pakkuda lastele võimalust avastada uut lugemisvara.

Koostöö oli hea järgmiste koolide ja lasteaedadega: Laagri Kool, Lilleküla Gümnaasium, Tallinna Toomkool, Tallinna Pae Gümnaasium, Tallinna Mesipuu Lasteaed jt.

2020. aastal jätkus muuseumite ühisprojekt koolipäev **„Puust ja punaseks“** ning linnalaagri **„8 ühe hoobiga“**. Kaheksa Tallinna vanalinnas paikneva muuseumi ja keskuse koostööna on loodud

linnalaagri programm, kus lapsed saavad veeta oma koolivaheaja erinevaid kohti külastades. See annab lapsele võimaluse ühe programmi raames tutvuda mitmete ekspositsioonidega ning osaleda loovates ja arendavates tegevustes. Lisaks on välja töötatud 4.-6. klasside koolipäev „Puust ja Punaseks“, mis annab õpetajale ja õpilastele võimaluse veeta üks hariv ja meeleolukas päev omandades teadmisi looduse, tervise, ajaloo või kaunite kunstide vallast. 2019/2020 hooajal kureeris projekti lastekirjanduse keskus, mis nõudis töötajatelt märksa suuremat panust ja ressurssi asjade õnnestumisse.

Näitused

Keskuse näitustegevus oli mitmekesine ja rahvusvaheline (vt LISA 4. Näitused). Külastajatele tutvustati keskuse raamatu- ja kunstikogu ning mitmete Eestis ja maailmas tunnustatud kunstnike loomingut. Oma loomingut näitasid rahvusvaheliselt tuntud kunstnikud Jacqueline Molnár Ungarist ja Alessia Bravo Itaaliast. Samuti toimusid Venemaa ja Valgevene kunstnike rühmanäitused.

Eesti illustraatoritelt toimus kaks suurt näitust – Edgar Valteri nimelise illustratsioonipreemia nominentide ühisnäitus ning kunstnike rühmanäitus uuemast loomingust.

Jätkus koostöö paljude galeriide ja raamatukogudega üle Eesti. Illustratsiooninäitusi eksponeeriti Viljandis, Haapsalus, Tapal, Albus, Kuressaares, Pärnus, Võrus ja Kostiveres.

5. veebruaril 2020 oli armastatud illustraatori Ilon Wiklandi 90. juubel. Sel puhul saadeti mööda Eesti raamatukogusid rändama ainulaadne **kohvritesse pakitud tegelusnäitus „Pikk-pikk teekond“,** mis jutustab lastele mänguliselt ning kaasahaaravalt lugusid Ilonist ja tema illustreeritud raamatutest. Näituse viis värvilist kohvrit avatakse raamatukogude teematundides, mida viivad läbi sealsed lastetöötajad. Wiklandi illustratsioonidele toetudes jäävad teekonna peatuspunktideks seigad tema lapsepõlvest Tallinnas ja Haapsalus, sõjaaegne põgenemine Rootsi, tema koostöö Astrid Lindgreniga ja jõudmine koju, ehk siis Iloni Imedemaa loomine Haapsallu. Näituse kujundas kunstnik Kaie Kal. Kohvernäitus valmis kolmes komplektis keskuse, Iloni Imedemaa ja Lääne Maakonna Keskraamatukogu koostöös ja Haapsalu linna toetusel. Muuseminõukogu komisjonid valisid kohvernäituse muuseumide aastaauhindade nominentide hulka muuseumihariduse edendaja kategoorias. Eesti muuseumide auhindade konverents ja laureaatide väljakuulutamise gala toimub juunis 2021.

Alustati **rahvusvahelise näituse „Raamatuuputus: Seiklus läbi põhjamaade lugude“** loomist. Islandi kirjanik ja illustraator Kristin Ragna Gunnarsdottir koostas ja eksponeeris Reykjaviki Põhjala Majas mütoloogilist tegelusnäitust „Book Floods“, mis tutvustas Põhjamaade lugusid, pani näitusekülastajad tegelastena seiklema ja kaasas ka ise looma. Näituse idee rändas Islandilt Läti Rahvusraamatukokku ja 2020. aasta septembris oli Põhjala ja Baltikumi lastekirjanduse vahel silda loovat näitust oodata keskusesse. Koroonast tingituna on näituse avamine lükatud 2021. aasta septembrisse, kuid ettevalmistused ülesehituseks toimusid suuremalt jaolt 2020. aasta sügisel. Eestis „Raamatuuputuse“ nime kandva näituse projektijuhiks oli Marju Kask, peadisaineriks illustraator Kertu Sillaste ning tekstiililahenduste autoriks kunstnik Tiia Mets. Näituse valmimist toetab Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Eestis ja Islandi Vabariigi Suursaatkond.

Tallinna illustratsioonitriennaal „Pildi jõud“ toimus 2020. aasta novembris 6. korda koostöös Eesti Kujundusgraafikute Liidu ja Eesti Rahvusraamatukoguga. Triennaalil oli esindatud 79 kunstnikku 20 riigist. See on ainus rahvusvaheline suuremahuline ja regulaarselt toimuv illustratsiooninäitus Läänemere regioonis. Töid hindas rahvusvaheline žürii, mis töötas seekord elektrooniliselt. Peapreemia võitis Mehhiko kunstnik Amanda Mijangos, 10 võrdset diplomit jagunesid Itaalia, Poola,

Kanada, Hiina, Hispaania, Portugali, Iisraeli ja Eesti (3 diplomit) vahel. Rahvusvaheline huvi Tallinna illustratsioonitriennaali vastu on tõusnud, sest sellel osalevad vaid kutsutud ja nimekad kunstnikud. See on tõstnud tugevalt ka näituse kunstilist taset. Triennaali peamised eesmärgid on tutvustada Eestis maailma illustratsioonikunsti paremikku, anda võrdlusvõimalus kohalikele kunstnikele ja üliõpilastele. Samuti võimaldada originaalillustratsioonide najal õppida tehnikaid ja harida laiemat kunstihuvilist publikut, aga samuti ka raamatutega töötavaid inimesi nagu kirjastajad, raamatukoguhoidjad, õpetajad jne. Koroonapandeemia tõttu väliskülalised seekord osaleda ei saanud ning ka külastatavus oli väiksem. Populaarseks kujunesid autorite ja nende tööde tutvustused sotsiaalmeedias. Triennaaliks valmis kataloog. 2021. aastal alustab triennaali Eesti kunstnike osa rändamist mööda galeriisid Eestis ja välismaal.

Koostöö raamatukogudega

Üleriigiline lugemisprogramm „Lugemisisu“ jätkas 3. hooajaga. Programmi eesmärgiks on innustada 5–10-aastasi lapsi lugema, pakkudes selle juurde mängulist lisategevust. Lapsed saavad raamatukogus valida endale lugemiseks meelepäraseid raamatuid. Läbiloetud raamatud pannakse lugemispassi kirja ja täidetakse nende kohta loomingulised ülesanded. Kooliaasta lõpus premeeritakse kõiki lugemispassi täitnud lapsi lugemisdiplomiga. Lisaks saavad lugemisprogrammis osalevad klassid ja lasteaiarühmad registreeruda raamatukogudes toimuvatesse teematundidesse. Keskuse poolt on ette valmistatud ja tehtud kättesaadavaks nelja teematunni materjalid: „Nukitsamehe raamatukogu“ lasteaiarühmadele; illustratsioonitund; „Lugemisisu“ mängud; „Raamatu teekond“. Valminud on ka kahoot-viktoriin „Eesti lastekirjanduse kuldvara tosin küsimust“. Kolmanda hooaja stardiks toimusid raamatukoguhoidjatele 1.-2. oktoobril virtuaalsed koolitused Facebookis ja zoom-keskkonnas. Koolitustel tutvustati lugemisprogrammi, teematundide materjale ja uuemat lastekirjandust, TLÜ doktorant Andra Kütt rääkis kasvukeskkonna mõjust laste keelelisele arengule. Reaalajas osalejaid oli 107, nädalast järelvaatamise võimalust kasutati 1111 korda. Koolituse linki jagati ka õpetajatele. 2019/2020 hooajal liitus „Lugemisisu“ programmiga 109 ja 2020/2021 hooajal 147 raamatukogu. Erinevaid raamatukogusid tegutses 2020. aastal kokku 168.

Lugemisprogramm käib kooliaastaga ühte jalga ja vaatamata koroonast tingitud eriolukorrale oli 2019/2020 hooaja kokkuvõte arvuliselt järgmine:

- liitus 3834 last;
- kevadeks läbis 1744 last (osades raamatukogudes toimub lõpetamine sügisel);
- liitus 114 lasteaiarühma;
- kevadeks läbis 83 lasteaiarühma;
- raamatukogudes toimus 614 üritust ja teematundi.

Koroonakriisist tingituna võttis Vabariigi Valitsus 2020. aastal vastu lisaeelarve, millega eraldati 70 000 eurot „Lugemisisu“ programmile teavikute ostuks. Teavikute valikud tehti koostöös raamatukogudega ning hankimist koordineeris keskus. Raamatukogud hindasid laste- ja noorteraamatute kogu täiendamise võimalust ülimalt vajalikuks. 2020. aastal alanud „Lugemisisu“ hooaja ettevalmistust toetas raamatukogude arendamise meetmest ka kultuuriministeerium.

Heategevusfondi Aitan Lapsi! poolt 2018. aastal maaraamatukogudele kingitud 26 eridisainiga laste lugemiskeskusest **„Rampsu raamatukogu“** läksid sel hooajal Võru- ja Tartumaal rändama - Võnnust Mellistele, Meremäelt Kuldrele ja Varstust Kääpale. Kõikides eririiuliga varustatud raamatukogudes osaleti „Lugemisisu“ programmis.

Kevadel toimus lastekirjanduse keskuse eesvedamisel **XV Nukitsa konkurss**, milles 6-13-aastased lapsed valisid oma lemmikkirjaniku ja -kunstniku kahel viimasel aastal ilmunud lasteraamatute seast. Võistlusel konkureeris 100 algupärast eestikeelset laste- ja noorteraamatut. Küsitlus toimus koostöös

rahvaraamatukogudega. Oma lemmikute poolt hääletas 7825 last. Noored lugejad valisid võitjateks Andrus Kivirähki ja Heiki Ernitsa raamatuga „Tont ja Facebook“ kirjastuselt Varrak. Teise koha vääriliseks hindasid lapsed kirjanik Anu Auna ja illustraator Sirly Oderi raamatu „Eia seiklus Tondikakul“ (Postimees Kirjastus). 3.–4. kohta jäid kirjanike hulgas jagama Helen Käit raamatuga „Kummitusmaja“ (Tänapäev) ja Ilmar Tomusk raamatuga „Päiksemetsa vanadekodu kriminalistid“ (Tammerraamat). 3. koha raamatukunstnike hulgas tõid Catherine Zaripile illustratsioonid Ilmar Tomuski raamatus „Väike Vunts“ (Tammerraamat). Võitjad said auhinnaks Nukitsa pronkskuju, esikolmik Kultuurkapitali toel ka rahalise preemia. Traditsiooniline hääletuses osalenud lastega auhinnapidu jäi sel kevadel ära. Võitjatele andis Nukitamees auhinnad üle 21. aprillil keskuse välistrepil ERRi kaamerate silme all.

Kevadine Jõgevamaale plaanitud **lastekirjanike tuur „Tuleme külla!”** (23.09) sai teoks alles sügisel. Kirjanikud kohtusid noorte lugejatega Jõgeva Maakonna Keskraamatukogus Põltsamaal ja Palamuse raamatukogus. Oma töid ja tegemisi tutvustasid lastekirjanikud Helen Käit ja Hugo Vaher ning illustraator Sirly Oder. Kohtumistel osalesid pea 150 alg- ja põhikooli last, lisaks nende õpetajad ja raamatukogude töötajad. Lastekirjanduse keskuse algatatud lastekirjanike tuur sai alguse 2013. aastal. Tuuri korraldamist toetas Eesti Kultuurkapital.

Tänavune, järjekorras juba 27. **ettelugemise päev** (20.10) oli inspireeritud Ira Lemberi luuletusest „Munamägi“ ja kandis pealkirja „Minu vanaisa nägi, kuidas kerkis Munamägi…“. Rahvajutu aastast ajendatuna oli vabariiklik 4. klasside ettelugemisvõistlus pühendatud muistenditele. Sel korral kohapealset võistlust ei toimunud ning žürii hindas osalejaid videote vahendusel. Žüriisse kuulusid loovkirjutamise kooli Drakadeemia juhataja Siret Campbell, vabakutseline näitleja ja lavastaja Lennart Peep ja keskuse direktor Triin Soone. Parimaks ettelugejaks osutus Uku Attila Metsallik Raplamaalt, teise koha saavutas Loore Liisa Samuel Võrumaalt ning kolmandat kohta jäid jagama Isabell Eelmäe Pärnumaalt ja Moona Ojasoo Läänemaalt. Rahvajutu aasta eestvedaja ja jutuvestja Piret Päär edastas kõikidele võistlusel osalejatele videotervituse. Finaalvõistlusele eelnesid maakondlikud voorud ning Tallinna ja Tartu linna võistlused, mille läbiviimisel abistasid keskraamatukogude lasteosakonnad ja Tallinna klassiõpetajad.

Muud üritused

Muuseumiöö (26.08) toimus sel aastal erakorraliselt augusti lõpus alateemaga “Öös on aega”. Huvilised said osaleda lastekirjandusest ja raamatutest inspireeritud tegevustes. Illustraator Kertu Sillaste juhendamisel meisterdati ajanäitajaid ja kooti ajakangast. Avatud olid Edgar Valteri galerii ja Varakamber.

Pipi Pikksuka sünnipäeva tähistati novembris Astrid Lindgreni sünnikuupäeva lähistel. Sel aastal möödus raamatu esmatrükist 75. aastat ja Rootsi Suursaatkonna abiga toimusid keskuses Pipi sünnipäeva üritused, kus Estonia teatri näitleja Merit Männiste ja orkestri pillimängijad esitasid lastele katkendeid Pipi etendusest. Lisaks oli lastel võimalik vaadata selleks puhuks loodud näitust, joonistada ning kostümeerida ennast Pipiks.

Kadrioru Kirjandustänava festival, (05.09) mida korraldab Tallinna Kirjanduskeskus, toimus neljandat korda Kadriorus. Keskus koos ajakirjadega Täheke ja Hea Laps pani festivalil püsti lastekirjanduse telgi, et jagada lusti ja põnevust kõige noorematele raamatusõpradele. Toimusid raamatuesitlused, Nukitsa tähemängud ja meisterdamine. Raamatuid esitlesid Kadri Hinrikus ja Elina Sildre, Markus Saksatamm ja Kertu Sillaste ning tõlkija Leelo Märjamaa. Toimus suur õnneloos, mille tulu annetati Tartu kodutute loomade varjupaigale.

Õpilaste teadustööde riiklikul konkursil ja õpilaste teadusfestivalil 2020 andis keskus välja eriauhinna Kirke Konnaperele (Tamsalu Gümnaasium, 6. klass) töö „Minu vanaisa lapsepõlv, kooliaeg ja esimene töökoht koolis“ eest (juhendaja Maie Nõmmik). Keskus on jätkuvalt tunnustanud noori humanitaarteadlasi ja andnud välja eripreemiat õpilasele, kelle uurimisteema seostub kirjandusega.

Koroonapandeemia tõttu jäid 2020. aastal toimumata **Head Read kirjandusfestival, Rõõmsate Laste Festival, Presidendi Roosiaia 1. juuni vastuvõtt, Aabitsa pidu, Tallinna vanalinna päevad** jpt üritused.

Keskuse rõdusaal on olnud läbi aastate hinnatud **kontserdipaik laste esinemisteks**. Aktiivsemad kontserdikorraldajad olid Tallinna Muusikakeskkool, Nõmme Muusikakool, Nõmme Noortemaja, Lasnamäe Muusikakool ja VHK Muusikamaja. Kontserditel osales pea 300 last.

2021. AASTAL ON KAVAS

- taastada vabaaja ja huvitegevus koroonapandeemia eelsele seisule;
- jätkata koostööd 8 muuseumiga programmide „Puust ja punaseks“ ning „8 ühe hoobiga“ läbiviimisel;
- töötada välja külastusprogramm täiskasvanutele;
- korraldada laste suvelaager VASS;
- laiendada koostööd koolide ja lasteaedadega pakkudes neile õppekavaga haakuvaid teema- ja raamatutunde;
- osaleda juba traditsiooniks saanud festivalidel ja teemapäevadel: TMW lasteprogramm, kirjandusfestival HeadRead, Kadrioru Kirjandustänava festival, aabitsapidu;
- tähistada lastekirjandusega seotud tähtpäevi: emakeelepäev, ettelugemise päev, rahvusvaheline lasteraamatupäev jne;
- koostöös maakonnaraamatukogudega jätkata lugemisprogrammi "Lugemisisu", korraldada Nukitsa konkurss, lastekirjanike tuurid ning viia läbi õpilaste kirjandusmäng ja ettelugemise võistlus;
- laiendada keskuse koostöövõrgustikku lasteraamatute populariseerimisel, leida ettevõtmistele toetajaid ja sponsoreid.

TEENUSVALDKOND: LASTEKIRJANDUSE RAHVUSVAHELISTUMINE

Eesti lastekirjanduse paremikul on vaieldamatult oma koht rahvusvahelisel kirjandusturul ning meie autorite unikaalne ja omanäoline looming on väärt avaldamist üle maailma. Keskuse ülesanne on sillutada teed eesti lastekirjanduse tõlkimisele võõrkeeltesse ning esindada autoreid välismaal. Selleks teeme aktiivset turundustööd rahvusvahelistel kirjandusmessidel ja arendame eesti keelest tõlkijate võrgustikku koostöös Eesti Kirjanduse Teabekeskusega. Samuti korraldame kõikjal maailmas eesti raamatuillustratsiooni tutvustavaid näitusi ning vahendame meie autoreid välisfestivalidele ja -üritustele esinema.

2020. aastal osales keskus virtuaalselt toimunud **rahvusvahelistel raamatumessidel** Leipzigis, Bolognas ja Frankfurdis. Lisaks oli esmakordselt valik eesti lasteraamatuid väljas Shanghai virtuaalsel lastekirjanduse messil. Lisaks suhtlusele väliskirjastajatega on olulisel kohal kirjanike ja illustraatorite nõustamine ning nende kokkuviimine väliskirjastustega. Kohtumiste põhjal saab öelda, et kirjastajate huvi eesti lastekirjanduse vastu on pidevalt suurenemas. Samuti kasvab ja areneb koostöö välismaiste lastekirjandusega tegelevate kultuuriorganisatsioonidega.

Möödunud aastal **esinesid autorid** Soomes (Indrek Koff), Belgias (Indrek Koff), Lätis (Kairi Look) ja Hiinas (Anti Saar). Pandeemia tõttu jäid ära Mika Keräneni ja Indrek Koffi esinemised Tampere rahvusvahelisel raamatumessil, Kristi Kangilaski esinemine Londoni raamatumessil ning Indrek Koffi ja Kertu Sillaste esinemised Islandi lastekirjanduse festivalil. Autorite välisesinemiste kohta saab jooksvalt infot keskuse kodulehelt.

Vaatamata ülemaailmsele pandeemiale avaldati 2020. aastal Eesti autorite loomingust **rekordarv tõlkeid - 37** (2019 - 18). Pikemaajalisem plaan on samuti kasvav, 2021. aastal peaks ilmuma ligi 50 tõlget. 2020. aastal oli enim tõlgitud autor Piret Raud, kellel ilmus 6 raamatut - inglise, prantsuse, saksa, leedu, horvaadi ja sloveeni keeles. Enim lasteraamatuid ilmus läti (8), taani (5) ja sloveeni keeles (3). Lätis hinnatakse eesti lastekirjandust kõrgelt ja tõlkimine on pidevas kasvus. Tänavu ilmusid läti keeles Contra, Andrus Kivirähki, Kairi Loogi, Indrek Koffi, Reeli Reinausi, Anti Saare ja Mika Keräneni raamatud. Üle 40 aasta ilmus eesti lastekirjandust taas taani keeles (Els Heinsalu, Kristi Kangilaski, Piret Mildeberg, Hilli Rand ja Reeli Reinaus). Tähelepanuväärseimaks võib pidada Piret Raua „Tröööömmmpffff ehk Eli hääl“ ilmumist inglise keeles Ameerika Ühendriikides, Tia Navi „Väike armastuse lugu“ ilmumist korea keeles ja Anne Pikkovi piltidega Marina Moskvina raamatu „Mis juhtus krokodilliga“ ilmumist hispaania ja katalaani keeles. Tõlgete nimekiri ilmub jooksvalt keskuse kodulehel.

Läinud aasta tõi mitmeid **rahvusvahelisi tunnustusi** meie lastekirjanduse tegijatele. Suurim rahvusvaheline laste- ja noortekirjanduse raamatukogu maailmas, Münchenis asuv Rahvusvaheline Noorteraamatukogu, valis 2020. aasta lasteraamatute kataloogi „The White Ravens“ Eestist lausa kolm teost: Jaanus Vaiksoo ja Katrin Kaevu „King nr. 39“, Aidi Valliku ja Lumimarja „Seebu maailm“ ning Piret Jaaksi ja Marju Tammiku raamatu „Emme draakon“. Andrus Kivirähk ja Marja-Liisa Plats olid 2020. aasta Astrid Lindgreni auhinna nominendid. Hans Christian Anderseni preemia nominent oli Piret Raud. Lisaks pälvisid Edgar Valteri „Pokuraamat" (tõlkija Daila Ozola), Kairi Loogi „Lennujaama lutikad ei anna alla“ (tõlkija Guntars Godinš) ja Reeli Reinausi „Maarius, maagia ja libahunt Liisi“ (tõlkija Maima Grīnberga) auhinnad Läti Lastekirjanduse Keskuse korraldatud lugemisprogrammis „Laste-, noorte- ja lapsevanemate žürii 2020“. Eesti illustraatorid olid edukad rahvusvahelisel illustratsiooni ja disaini konkursil „Image of the Book“ (Образ книги). Žürii tunnustas kõrgelt Ulla Saare, Kadi Kurema ja Kertu Sillaste töid. Auhinnad antakse üle 2021. aasta Bologna lasteraamatumessil.

Ilmus uusi lasteraamatuid tutvustav **kataloog „Children's Books From Estonia"**. Kuna raamatumesse ja kohtumisi ei toimunud saadeti kataloog postiga kõigile olulisematele partneritele üle maailma. Keskuse ingliskeelne veebilehekülg täienes Piret Jaaksi, Kristi Piiperi, Margit Saluste, Hugo Vaheri, Sirly Oderi, Olga Pärna ja Elina Sildre profiilidega. Kodulehele lisati 21 ingliskeelset tõlkekatkendit. Väliskirjastajaid ja -partnereid teavitati ingliskeelsete uudistega, et hoida neid kursis eesti lastekirjanduses toimuvaga. Lisaks loodi kodulehel uusi raamatuid tutvustav alamleht. 2019. aasta lõpust hakkas ilmuma uudiskiri väliskirjastajatele. Tõlkijate uudiskiri ilmub neli korda aastas, et hoida neid kursis uute ilmuvate lasteraamatutega ja eesti lastekirjanduse uudistega. Eesti lastekirjanduse info kättesaadavamaks tegemiseks lisati keskuse kodulehele lasteraamatute tõlkijate profiilid. Hetkel on nimekirjas 37 lastekirjanduse tõlkijat, kellest neljateistkümnel on olemas ingliskeelne profiil (Birgita Bonde Hansen, Carsten Wilms, Consuelo Rubio Alcover, Julija Potrč Šavli, Anna Michalczuk-Podlecki, Viltare Mickevičiene, Maima Grīnberga, Bence Patat, Mónika Segesdi, Cornelius Hasselblatt, Adam Cullen, Daila Ozola, Guntars Godinš, Maia Melts).

Alustati **Eesti lastekirjanduse autorite andmebaasi ELLSA** loomist, mille ingliskeelne osa parendab edaspidi oluliselt välissuhtluse kvaliteeti ja infolevi.

2020. aasta oli **välisnäituste** korraldamise poolest keeruline. Koroonakriisi tõttu jäid mitmed näitused toimumata sh Bologna rahvusvahelise lasteraamatumessi ajaks planeeritud Eesti illustraatorite rühmanäitus.

Toimusid järgmised välisnäitused:

- "Peace Should be learned in Childhood", Iraani Kunstnike Foorum, Teheran, Iraan (september 2020);
- Rahvusvahelise Kunsti Laboratooriumi grupinäitus: Minski Kunstipalee, Valgevene (23.02.-08.03.2020)
- Rahvusvahelise Kunsti Laboratooriumi grupinäitus: Loomingukeskus "FESTIVALNÕI", Grodno, Valgevene (23.10.-11.11.2020)
- Rahvusvaheline näituseprojekt "KOLLEGIUM" V.A.Gromõko nimeline Kunstigalerii, Orša, Valgevene (28.02.-27.03.2020)
- Rahvusvahelise Kunsti Laboratooriumi grupinäitus, Rahvusvaheline kunstifestival "ART-MINSK", Minski Kunstipalee, Valgevene (19.11.-30.12.2020)
- Rahvusvaheline näitus "Abrazo de oso", Málaga kultuurikeskus, Hispaania (juuni 2020
- Viive Noor osales rahvusvahelises projektis „Sea Change" (Birmingham, Inglismaa).

2021. AASTAL ON KAVAS

- tutvustada eesti lastekirjanike ja illustraatorite loomingut välismaal;
- analüüsida jooksvalt lasteraamatute välisturgu, kaardistada sihtturud ning luua kontakte sealsete väliskirjastajate ja -organisatsioonidega;
- osaleda raamatumessidel Pariisis, Bolognas, Londonis, Frankfurdis, Helsingis, Shanghais;
- aidata eesti lastekirjanikel ja -illustraatoritel tutvustada oma loomingut välismaal, leida võimalusi festivalidel esinemisteks;
- avada autoreid ja nende loomingut tutvustav andmebaas ELLSA;
- täiendada ja arendada eesti lastekirjandust, autoreid ja tõlkijaid tutvustavat ingliskeelset veebilehte;
- avaldada kirjanikke ja illustraatoreid tutvustavaid trükiseid (illustraatorite kataloog);

- avaldada eesti lastekirjandust tutvustavat uudiskirja tõlkijatele ja kirjastajatele;
- eksponeerida illustratsiooninäitusi välisriikides ning laiendada koostöövõrgustikku;
- osaleda rahvusvahelistes koostööprojektides Soome ja Balti riikidega;
- organiseerida koostöös Eesti Instituudi ja Tuglase Seltsiga kooslugemise päev (30.01) väliseesti kogukondadele;
- jätkata koostööd Müncheni noorteraamatukoguga kogude ja kataloogi “The White Ravens” raames.

LISA 1. NÄITARVUD

1. KÜLASTUSED

Jrk. nr.	Nimetus	Arvestusüksus	31.12.2019	sihttase 2020	31.12.2020
1.1.	Keskuse külastusi kokku	külastuste arv	41 609	42 000	26 703
1.2.	Keskuse kodulehe külastusi kokku	e-külastuste arv	124 834	130 000	135 468

2. LASTEKIRJANDUSE ARENDAMINE

Jrk. nr.	Nimetus	Arvestusüksus	31.12.2019	sihttase 2020	31.12.2020
2.1.	Korraldatud loomekonkursse täiskasvanutele	arv	2	2	2
2.2.	Antud välja auhindu		6	6	6
2.3.	Kirjastatud väljaandeid		5	5	5
2.4.	Korraldatud seminare, koolitusi		6	6	8
2.5.	Osalejaid seminaridel, koolitustel		722	600	5384*
2.6.	Töötajate ettekandeid		31	35	20
2.7.	Töötajate publikatsioone		2	5	8
2.8.	Avaldatud raamatute arvustusi		7	10	11
2.9.	Koostatud raamatute tutvustusi		0	50	116
2.10.	Andmebaasis ELLSA autoreid		0	0	75
2.10.1.	sh kirjanikud		0	0	44
2.10.2.	sh illustraatorid		0	0	31

*Koos virtuaalsete osalejatega

3. KOGUDE KOOSTAMINE JA SÄILITAMINE, LUGEJATEENINDUS

Jrk. nr.	Nimetus	Arvestusüksus	31.12.2019	sihttase 2020	31.12.2020
	Kogud				
3.1.	Kokku teavikuid	arv	65 536	66 800	67 185
3.1.1.	sh arhiivkogu		32 288	33 600	32 917
3.1.2.	sh lugejateeninduse kogu		29 270	29 440	30 358
3.1.3.	sh illustratsioonikogu		3 740	3 760	3 910
3.2.	E-kataloogi sisestatud	nimetusi	42 344	43 600	43 965
3.3.	E-kataloogi sisestatud	eksemplare	65 536	66 000	67 185
3.4.	Restaureeritud teavikud	arv	30	30	13
3.5.	Hoidlate keskmine temp.	Celsius	21,6	18	22,2
3.6.	Hoidlate niiskustaseme ülemmäär	%	46,6	50	44,0
	Lugejateenindus				
3.7.	Registreeritud lugejad	arv	2 015	2 000	1 902
3.8.	Raamatukogu külastusi	arv	23 380	23 000	18 872
3.8.1.	sh teabetalitus		620	600	452
3.8.2.	sh lugejateenindus		22 760	22 400	18 420
3.9.	Laenutusi	arv	58 022	58 000	58 008
3.9.1.	sh teabetalitus		1 455	1 500	915
3.9.2.	sh lugejateenindus		56 567	56 500	5 7093
3.10.	Teatmeteenindus	päringuid	247	250	233
3.11.	E-kataloogi kasutus	pöördumiste arv	159 874	160 000	178 555

4. LASTEKIRJANDUSE POPULARISEERIMINE

Jrk. nr.	Nimetus	Arvestusüksus	31.12.2019	sihttase 2020	31.12.2020
4.1.	Laste loomekonkursse	arv	2	2	3
4.2.	Huviringe kokku	rühmade arv	8	8	8
4.2.1.	sh kunstikamber		3	3	3
4.2.2.	sh loovkirjutamine		2	2	2
4.2.3.	sh mudilastund		2	2	2
4.2.4.	sh loovuslaager VASS		1	1	1
4.3.	Huviringide külastusi kokku	arv	2213	2500	1113
4.4.	Üritusi lastele	arv	373	400	165
4.4.1.	sh raamatutunde		120	120	38
4.4.2.	sh teematunde		122	140	65

4.4.3.	sh lugemiskoerale lugemisi		18	20	13
4.4.4.	sh perehommikuid		22	22	19
4.4.5.	sh sünnipäeva tähistamisi		20	28	11
4.4.6.	sh raamatuesitlusi		11	20	5
4.4.7.	sh kontserdeid		36	30	9
4.4.8.	sh muid üritusi		24	20	5
4.5.	Üritustel osalejaid kokku		18 229	20 000	4 346
4.6.	Täiskasvanute õppekäike		21	20	10
	osalejaid		-	400	533
4.7.	Näituseid	arv	81	76	75
4.7.1.	sh raamatute väljapanekuid keskuses		43	40	35
4.7.2.	sh kunstinäituseid keskuses		16	16	10
4.7.3.	sh kunstinäituseid mujal Eestis		22	20	30
4.8.	Üle-eestilisi koostööprojekte	arv	11	11	11

5. LASTEKIRJANDUSE RAHVUSVAHELISTUMINE

Jrk. nr.	Nimetus	Arvestusüksus	31.12.2019	sihttase 2020	31.12.2020
5.1.	Esindatud autoreid	arv	86	90	85
5.1.1.	sh kirjanikud		44	45	43
5.1.2.	sh illustraatorid		42	45	42
5.2.	Väliskirjastajaid, kes on avaldanud Eesti lasteraamatuid		16	20	20
5.3.	Välismaal ilmunud tõlkeid		18	25	37
5.4.	Avaldatud keeled		8	12	18
5.5.	Osaletud välismessidel		6	5	3
5.6.	Autorite välisesinemised		24	25	4
5.7.	Näitused välismaal		32	30	12

6. PERSONAL

Jrk. nr.	Nimetus	Arvestusüksus	31.12.2019	31.12.2020
6.1.	Ametis töötajaid	arv	18	18
6.2.	Koosseisulisi ametikohti		18	18
6.3.	Koormus		16,5	16,5
6.4.	Kõrgharidusega töötajaid		16	16

7. EELARVE

Jrk. nr.	Nimetus	Arvestusüksus	31.12.2019	31.12.2020
7.1.	Eelarve kokku	euro	766 973	931 599
7.1.1.	personalikulu		387 688	397 197
7.1.2.	majandamiskulu		132 551	228 026
7.1.3.	Riigi Kinnivara ASle halduskulu		204 250	212 977
7.1.4.	teavikud		23 000	31 126
7.1.5.	omatulu		59 070	54 183
7.1.6.	toetused projektidele		8 641	8 090

LISA 2. ETTEKANDED, LOENGUD

Ilon Wiklandi 90. aasta juubeli seminar (6.02, Tallinn)

- „Kohvernäituse „Pikk-pikk teekond“ tutvustus ja teematunni esitlus“ (Anneli Kengsepp)

Valga raamatukoguhoidjate koolituspäev (27.02, Valga)

- Huumor ja lastekirjandus (Jaanika Palm)

Eesti lastekirjanduse aastakoosolek (05.03, Tallinn)

- Kas laste tõlkekirjandus vajab päästmist. Tõlkekirjandus lastele 2019 (Jaanika Palm)
- Terad ja sõklad. Eesti lasteraamatuillustratsioon 2019 (Viive Noor)

Raamatukoguhoidja kutsekoolituse IV moodul „Arendustegevus“ (16.06, Tallinn)

- „Eesti Lastekirjanduse Keskus kui elamus- ja hariduskeskus“ (Anneli Kengsepp)

Õpipäev Tallinna ja Harjumaa vene koolide eesti keele õpetajatele (07.09, Tallinn)

- Uuemast lastekirjandusest (Anne Kõrge)

XVII üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev (16.09, Viimsi)

- Eesti Lastekirjanduse Keskuse tööd ja plaanid (Triin Soone)

Lugemisprogrammi „Lugemisisu“ stardikoolitused (1.-2.10, Tallinn)

- Uut lugemist mudilas- ja lastekirjandusest (Jaanika Palm)
- „Lugemisisu“ programmi, Kahoot-mängu ja teematunni „Nukitsamehe raamatukogu“ tutvustus“ (Anneli Kengsepp)
- Lugemismängude tutvustus (Anneli Kengsepp)
- Uuemast lastekirjandusest (Anne Kõrge)

Tallinna klassiõpetajate koolituspäev (20.10, Tallinn)

- Uuemast lastekirjandusest (Anne Kõrge)

Seminar „Laps kirjanduses 8: Lastekirjandus ja huumor” (22.10, Tallinn)

- (Laste)kirjandus ja/kui mäng (Jaanika Palm)

Tartu VI lugemisseminar lasteaiaõpetajatele (4.11.,Tartu)

- Head uut lugemist! (videoettekanne, Jaanika Palm)

Pärnu kooliraamatukoguhoidjate koolituspäev (05.11, Pärnu)

- Uuemast lastekirjandusest (Anne Kõrge)

Tallinna Keskraamatukogu raamatukoguhoidjate koolituspäev (6.11, Tallinn)

- Vestlusringi „Raamatud on ohtlikud?!“ modereerimine (Jaanika Palm)

Õpipäev Ida-Virumaa vene koolide eesti keele õpetajatele (06.11, Tallinn)

- Uuemast lastekirjandusest (Anne Kõrge)

Autoriõiguste seminar (3.12, Tallinn)

- Kuidas Eesti lastekirjandus jõuab välismaale? (Ulla Saar)
- Mida ja kuidas rahastab Eesti Kultuurkapital? (Triin Soone)

Kooliraamatukoguhoidjate sektsiooni koolituspäev (20.11, veebis)

- Noortekirjandus 2019-2020 (Jaanika Palm)

LISA 3. PUBLIKATSIOONID

Palm, Jaanika. Andrus Kivirähk –the favourite author of young demanding readers (Andrus Kivirähk – noorte nõudlike lugejate lemmikautor)// Estonian Literary Magazine (2020) , nr 1 , lk 56-58.
Palm, Jaanika. Gerda Märtens The Northen Lights (Gerda Märtens Virmalised)//Estonian Literary Magazine (2020), nr 2.
Palm, Jaanika. Gerda Märtensi „Virmalised“ kutsub lapsi loodushoiule mõtlema // ERR Kultuur (2020), 19.aprill.
Palm, Jaanika. Kas laste tõlkekirjandus vajab päästmist // Sirp (2020), 13.märts.
Palm, Jaanika. Loomalood laste lugemislaual // Nukits (2020), lk 14-17.
Palm, Jaanika. Mäepealse lood – kellele ja milleks?//Postimees (2020) , 6. märts, lisaleht Arvamus ja Kultuur.
Palm, Jaanika. Rebase (vulpes vulpes) representatsioon Sara Pennypackeri jutustuses Pax //Hortus Semioticus (2020), nr 7.
Palm, Jaanika. Žinoma ir nepažistama Ilona Wikland (Tuntud ja tundmatu Ilon Wikland) // Rubinaitis (2020), nr 1.

LISA 4. NÄITUSED

Näitused keskuses

- Moskva kunstnike jõulunäitus „See isemoodi lumi“ (26.11.2019-01.02.2020)
- „Sinjoora Bambolina rändtsirkus“. Eesti nukukunstnike autorikarud 20. sajandi alguse tsirkuse vaimus (9.12.2019-19.01.2020)
- Jacqueline Molnári (Ungari-Prantsuse) isikunäitus „Muinasjutt ja tegelikkus” (05.02-06.03)
- Noorte Valgevene graafikute näitus (10.03-03.07)
- Eesti illustraatorite näitus (07.07-28.08)
- Edgar Valteri illustratsioonipreemia nominentide ühisnäitus (02.-26.09)
- Keraamikanäitus „Savi” (22.09-24.10)
- Viive Noore isikunäitus „Jalutuskäik” (30.09-31.10)
- Alessia Bravo (Itaalia, TIT 2017 peapreemia) isikunäitus „See imeline maailm“ (03.11-30.01.2021)
- „Valged jõulud“. Autorikarud ja -nukud, objektid ja kompositsioonid (07.12.2020-31.01.2021)

Raamatunäitused varakambris

1. Ott Arder (70. sünniaasta) (veebruar-september)
2. Valli Hurt 90 / Maarja Vannas 75 (september-veebruar 2021)

Raamatuväljapanekud raamatukogus

1. Talvemuinasjutt (02.01)
2. Elu läbi sajandite (07.01)
3. Rotiaasta alustab (24.01)
4. Meie Ilon Wikland (05.02)
5. Sõpradega on seltsis segasem (12.02)
6. Kaasteeline Jaan Kross (18.02)
7. Laul Eestist (21.02)
8. Fantaasia maailmas (03.03)
9. Minu kallis emakeel (10.03)
10. Lood julgetest tüdrukutest (19.05)
11. Lood hämmastavatest poistest (26.05)
12. Kuidas saada mereröövliks (03.06)
13. Minu aia saladus (11.06)
14. Inimkeha saladused (25.06)
15. Parimad suvelood (06.07)
16. Loomad ja nende elupaigad (28.07)
17. Minu lemmik-kassike (05.08)
18. Minu lemmik-koerake (18.08)
19. Eriline entsüklopeedia (01.09)
20. Teaduskool (09.09)
21. Loovkirjutamise ringi laste lemmikraamatud (22.09)
22. Me muutsime maailma-erilised inimesed (30.09)
23. Ei taha lood (06.10)
24. Väkk! ja Pähh! (12.10)
25. Muistendite maailmas (20.10)
26. Hundijutud (03.11)
27. Läti lasteraamatud (11.11)
28. Paabeli Torni auhinnaga nomineeritud raamatud (16.11)
29. Ilusaid unenägusid, mu kullake (19.11)
30. Rõõmsaid jõule! (01.12)

31. Talvist lugemist (10.12)
32. Universumi saladuste jälil (18.12)

Näitused välismaal

Balti riikide ühisnäitus „Running with the Wolves. Werewolf“

- Leedu Rahvusraamatukogu (24.01.-02.03.2020)

„Elas kord...“/„Once Upon a Time...“ (Grimmi muinasjutud)

- Galerii Deák17, Budapest, Ungari (11.09.-22.10.2020)

Rahvusvaheline illustratsiooninäitus „It’s Always Tea-Time“

- Alvar Aalto raamatukogu, Viiburi, Venemaa (01.-31.01.2020)
- Nabokovi majamuuseum, Peterburi (12.02.-13.03.2020)
- Kondase Keskus, Viljandi (19.06.-21.07.2020)

„Sirvime eesti lasteraamatuid“ II

- A.Gaidari nimeline raamatukogu, Moskva (01.-31.10.2020)
- Kunstigalerii IZOPARK, Moskva, (13.11-13.12.2020)
- Moskva raamatukogu nr. 180 (5.12.2020-veebruar 2021)

„Secret Lives III“

- Teater Lalka, Varssavi, Poola (05.02-30.03.2020)
- Płocki linna Kunstigalerii (Płocka Galeria Sztuki), Płock, Poola (19.06.-23.08)
- Dworek Białoprądnicki Kultuurikeskus, Kraków, Poola (01.09.-11.10.2020)

Viive Noore osalemised:

- Isikunäitus rahvusvahelise kaasaegse kunsti näitusel "PONAEHALI", Peterburi, Venemaa (14.-23.02.2020)
- Isikunäitus „Jookseb koos huntidega“, Valgevene kunstimuuseumi filiaal, lossikompleksi „MIR“ loodetorn (20.06.-20.07.2020)

Näitused mujal Eestis

Eesti Rahvusraamatukogus Tallinna 6. rahvusvaheline illustratsioonitriennaal „Pildi jõud“ (03.-30.11)

Tapa Linnaraamatukogus Grimmi muinasjutud „Elas kord...“/“Once Upon a Time...“ (02.-18.01)

Lääne Maakonna Keskraamatukogu lasteraamatukogus:

- Ignasi Blanchi isikunäitus (06.01-27.05)
- Eesti illustraatorid „Muinas- ja muude lugude pildimaailm“ (10.09-21.11)
- Viive Noore juubelinäitus „Haldja sünnipäev“ (27.11-30.01.21)

Kehras Anija Valla Keskraamatukogus Regina Lukk-Toompere isikunäitus "Kõik on olemas" (18.06-12.09)

Pärnu koolides

- Pärnu Ülejõe Põhikoolis, „Mägedest mereni“ (13.02-mai 2020)
- Pärnu Ülejõe Põhikoolis, "It’s Always Tea-time" (01.09-06.11)
- Pärnu Ülejõe Põhikoolis, Eesti illustraatorite ülevaatenäitus (09.11-21.01.21)
- Pärnu Vanalinna Põhikoolis, "It’s Always Tea-time" (07.11-21.01.21)

Saare Maakonna Keskraamatukogus:

- Regina Lukk-Toompere isikunäitus "Lumememmed" (jaanuar-aprill)
- Eesti illustraatorid „Mägedest mereni“ (juuni-oktoober)
- Edgar Valteri illustratsioonipreemia nominentide ühisnäitus (oktoober-detsember)
- Viive Noore isikunäitus (detsember-jaanuar 2021)

Eesti Rahva Muuseumis Viive Noore isikunäitus “Armastuse puu” (23.09.-22.11.2020)

Võrus Kunstigaleriis Avatud Ateljee ja Kunstistuudios Viive Noore isikunäitus “Armastuse puu” (25.11-27.02.21)